SPRAWOZDANIE
DYREKCJI
PAŃSTW. GIMNAZJUM
ŚW. MARJI MAGDALENY
W POZNANIU
ZA ROK SZKOLNY
1929/30

„Litterae posteritatis causa repertae sunt, quae subsidio oblivioni esse possent."

POZNAŃ 1930

CZCIONKAMI DRUKARNI KATOLICKIEJ S. A. W POZNANIU
NAKŁADEM UCZNIÓW

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI PAŃSTW. GIMNAZJUM ŚW. MARJI MAGDALENY W POZNANIU

ZA ROK SZKOLNY 1929/30

„Litterae posteritatis causa repertae sunt, quae subsidio oblivioni esse possent."

POZNAŃ 1930

CZCIONKAMI DRUKARNI KATOLICKIEJ S. A. W POZNANIU
NAKŁADEM UCZNIÓW

Kościół gimnazjalny pobernardyński

2

I. HISTORJA ZAKŁADU.

W r. 1573 w dniu Św. Jana Chrzciciela otworzyli Jezuici w Poznaniu swoje „Collegium". Była to druga już szkoła średnia w Poznaniu, gdyż od r. 1520 istniała przy katedrze t. zw. Akademja Lubrańskiego, kolonja Uniwersytetu Krakowskiego. Po zniesieniu zakonu Jezuitów Komisja Edukacji Narodowej przejęła majątek Collegium Jezuitów i Akademji Lubrańskiego i utworzyła w r. 1780 t. zw. Szkołę Wojewódzką w budynku dawnego Collegium. (Dziś w budynku tym przy ul. Jezuickiej mieści się Państwowa Szkoła Sztuki Zdobniczej). Wśród następnych zmian przynależności państwowej kraju zmieniała się też nazwa, plany i język wykładowy Szkoły, aż w r. 1815 przeszła Szkoła na długi czas na etat rządu pruskiego. W r. 1834 otrzymała nazwę „ad Sanctam Mariam Magdalenam," t. j. „w parafji Św. Marji Magdaleny," dla odróżnienia od innego gimnazjum, świeżo założonego. W r. 1858 przeniosła się do gmachu, który zajmuje dotąd. W r. 1919 przeszła na etat Państwa Polskiego. W r. 1873 święciła swoje 300-lecie, a w r. 1923 swoje 350-lecie.

II. POMIESZCZENIE ZAKŁADU.

Nieruchomość nasza przytyka od strony północnej do statniej realności przy ul. Wielkie Garbary (nr. 55), zresztą zaś ciągnie się bezpośrednio wzdłuż ul. Mostowej, M. Magdaleny, Raczyńskich i placu Bernardyńskiego. Cały teren ma 22 790 m² powierzchni i jest okolony murem ceglanym lub sztachetami żelaznemi z 5 bramami. Z tego jest pod budynkami 5140 m², a bez zabudowań 17 650 m.² Przestrzeń niezabudowana jest wyzyskana na boisko gimnastyczne (7600 m²), podwórze rekreacyjne (3300 m²), trawniki przed budynkiem (3600 m²), ogród dyrektora (1700 m²), podwórze dyrekt., ogródek pedla, podwórko lokatorów. Stosownie do praktycznej potrzeby części te są przedzielone bądź murami, bądź sztachetami żelaznemi z 8 bramami i furtkami. Budynków jest 6, a mianowicie: 1) kościół pobernardyński — 2) klasztor pobernardyński, a w nim 3 mieszkania lokatorskie, bibljoteka uczniów, zbiory i sala wykładowa do nauki fizyki, zbiory przyrodnicze, sala rysunkowa, archiwum szkolne i 3 pokoiki dla harcerzy — 3) właściwy budynek szkolny z 18 salami klasowemi, kancelarją dyrektora, poczekalnią dla nauczycieli, izbą sekretarza, izbą lekarza, aulą, dwoma pokojami na bibljotekę nauczycielską, mieszkaniem służbowem dyrektora i pedla — 4) sala gimnastyczna — 5) wychodki dla uczniów — 6) mała szopa, przynależna do obu mieszkań służbowych.

Główny budynek szkolny ma wiele stron ujemnych tak pod względem struktury, niezgodnej z obecnemi wymaganiami higjeny, jak pod względem rozmiarów sal. Jest w nim jednak możliwość dopuszczenia dostatecznej ilości światła słonecznego i powietrza tak, że młodzież we wszystkich salach ma zapewnione warunki zdrowia. Podnosi te warunki ustronne położenie budynku, wśród drzew i ogrodów, przy wielkich boiskach. Wręcz przeciwnie trzeba mówić o pomocniczym budynku poklasztornym. Jest on bowiem tak zużyty, iż przebywanie w nim łączy się tylko ze szkodą dla zdrowia. Sala gimnastyczna jest za mała i źle ogrzewana.

III. KRONIKA ZAKŁADU
za rok 1929/30.

Rok szkolny 1929/30 zaczął się nabożeństwem dnia 15 września. Tak więc wielkie wakacje trwały w tym roku od 1-go czerwca do 14-go września z tego powodu, że przez cały ten czas nasze budynki były zajęte na kwatery dla wycieczek szkolnych, zjeżdżających na Powszechną Wystawę Krajową. Budynki innych gimnazjów służyły tym celom jeszcze dłużej i dlatego w maju miało u nas naukę w godzinach popołudniowych Państw. Gimnazjum im. Dra K. Marcinkowskiego, przez trzy tygodnie zaś po wakacjach Państw. Gimnazjum im. Bergera.

Naprawa budynków objęła w tym roku odnowienie pokrycia dachu na alumnacie, smołowanie dachu na budynku głównym, naprawę dachu na sali gimnastycznej i na ustępach, przestawienie i naprawę pieców, zupełnie nowe wymalowanie wszystkich sal naukowych. Na to dostaliśmy 10 000 zł z budżetu państwa, a 2 512 zł dołożyliśmy z opłat uczniów.

Opłata szkolna wynosiła, jak dawniej, 55 zł za pół roku. Uwolniliśmy od całej opłaty 10 % ogółu uczniów, od połowy zaś w I półr. 93, w II półr. 75 uczniów. W całym roku 1929/30 zapłacili uczniowie 37 150 zł. Z tego odesłaliśmy do Minist. W. R. i O. P. 18 575 zł, na zabawy przypadło 1 010 zł, reszta zaś zł 17 565 pozostała u nas na bieżące wydatki administracyjne i na pomoce naukowe. Oprócz tego mieliśmy z taks wstępnych zł 135, któremi również podzieliliśmy się z Minist. W. R. i O. P.

Z funduszów specjalnych Minist. W. R. i O. P. otrzymaliśmy wyjątkowo 1 500 zł na cele administracyjne i 5 644 zł na urządzenie gabinetu filologji klasycznej.

Egzamin wstępny do klasy pierwszej odbył się dnia 4. czerwca 1929. Egzaminowano 62 kandydatów. Zdało egzamin pomyślnie 43 (69%).

Egzamin wstępny do klas wyższych składano dnia 1. czerwca 1929. Zdawał jeden kandydat z wynikiem pomyślnym.

Na początku roku szkolnego było uczniów 422, w porównaniu z rokiem poprzednim o 20 mniej. Pomieściło się ich w 16 oddziałach.

Naukę powiodło się zorganizować zupełnie już w pierwszych dniach roku szkolnego dzięki skutecznym zabiegom Kuratorjum. W ciągu roku zaś nauczyciele nie zmieniali się i nie chorowali ponad przewidywaną normalną konieczność tak, że rok 1929/30 był pod tym względem korzystny. Najpoważniejszem zaburzeniem była choroba naucz. S. Machnikowskiego i następnie jego urlop na całe II. półrocze bez nadania nowego nauczyciela, a tylko z zastąpieniem go przez innych nauczycieli Zakładu. Oprócz tego naucz. Woiński pozostawał 6 tygodni poza szkołą z powodu szkarlatyny w domu, prof. Vogel 2 tygodnie z powodu odry w domu, a naucz. Dołżycki 4 tygodnie z powodu kokluszu. Ks. prof. Skórnicki chorował przez 2 tygodnie w styczniu i przez 4 tygodnie w marcu. Prof. Dubas i prof. Duda byli przez 5 tygodni w podróży naukowej po Grecji.

Zdrowie uczniów nie budziło wyjątkowych obaw. Jeżeli w którejś klasie bywało uczniów mniej na nauce, niż należałoby oczekiwać, to przeważnie winną była opieszałość uczniów gorszego typu i za mało troskliwości domu, a może nawet świadomy zły wpływ wychowawczy. — Było jednakże także kilka wypadków poważniejszej choroby, po której uczniowie wyjeżdżali na rekonwalescencję, a dwu nawet odebrano dlatego ze szkoły. Więcej o tem w rozdz. VI, w sprawozdaniu lekarza szkolnego.

†

Podczas wakacyj, 18. sierpnia 1929 utonął, kąpiąc się w Warcie, nasz uczeń klasy drugiej

BOLESŁAW BOROWIAK

Dnia 27. września odbyła się w kościele szkolnym za spokój duszy Zmarłego msza św. w obecności całego zakładu i najbliższej rodziny.

ZDZISŁAW GRZEGORSKI

uczeń klasy drugiej, zmarł dnia 23. lutego. — Koledzy odprowadzili go na miejsce wiecznego spoczynku dnia 27. lutego, nazajutrz zaś była w kościele szkolnym msza żałobna z udziałem rodziny Zmarłego i całej szkoły.

Wystawę Powszechną Krajową zwiedziło 412 uczniów. Wielu z nich było na terenie Wystawy kilka lub nawet kilkanaście razy, sami lub z rodziną. Pod przewodnictwem nauczycieli grupami poszło 174 przez 3 dnie na początku wakacyj.

22. września uczniowie naszych klas III—VIII wspólnie z uczniami innych szkół ustawieni szeregami na ul. Zwierzynieckiej witali Weteranów z r. 1863, którzy dnia tego zjechali się na Wystawę i byli przedmiotem hołdu społeczeństwa poznańskiego.

Od 24. do 27. września wizytował nasz zakład Pan Naczelnik ministerjalnego wydziału szkół średnich, K. Pieracki w towarzystwie Pana Wizytatora Okręgowego Dr. Węckowskiego i Pana Instruktora ministerjalnego Dr. Seligi. Zwiedzili 17 lekcyj, zbadali stan pomocy naukowych, odbyli szereg rozmów z wszystkimi niemal nauczycielami i zakończyli ogólną konferencją, poprowadzoną przez Pana Naczelnika.

11. października był dniem wolnym od nauki jako dzień święta sportowego za rok 1928/29. Z powodu bowiem wczesnego zakończenia roku szkolnego 1928/29 przeniosło się to święto na jesień. Zapasy i popisy odbyły się na boisku Sokoła. Brzydka pogoda jednak nie pozwoliła wyczerpać całego programu. Program sam i wyniki są podane w rozdz. VI o wychowaniu fizycznem.

14. października uczciliśmy 150 rocznicę śmierci Kazimierza Pułaskiego. O zasługach Bohatera mówił do uczniów klas III—VIII Dyrektor Zakładu.

23. października wizytował gimnastyką uczniów Pan Wizytator Okręgowy Sikorski. Oglądnął stan urządzeń i był świadkiem ćwiczeń obu klas ósmych. Także później bywał u nas Pan Wizytator na krótkich oględzinach.

31. października, jako w dzień międzynarodowego święta oszczędności, przemawiał do uczniów naucz. Urbański, wyjaśniając znaczenie oszczędności w życiu jednostek i całych społeczeństw, tudzież zachęcając do wskrzeszenia cnoty oszczędności w naszym narodzie. Na życzenie Władz rozwinęło się przytem propagandę za składaniem grosza oszczędzonego w Pocztowej Kasie Oszczędności. Dochodzenia wykazały, iż dnia tego miało 28 uczniów oszczędności złożone w P. K. O. Trzech z nich przedstawiło się do premjowania przez Dyrekcję P. K. O. — Otrzymał premję (10 zł) uczeń kl. III, Franciszek Sokołowski.

Od 1-go do 4-go listopada były ferje w łączności z uroczystością Wszystkich Świętych i z Dniem Zadusznym.

11. listopada obchodziliśmy święto państwowości polskiej. Na obchód złożyło się nabożeństwo, przemówienie prof. Abgarowicza i śpiewy chóru szkolnego.

29. listopada święciliśmy rocznicę wybuchu walki o niepodległość narodu nabożeństwem żałobnem, odprawionem w porze 1-ej lekcji. Nadto Czytelnia uczniów dała „wieczorek“ dnia 29. XI. dla zaproszonej publiczności, a dnia 30. XI. powtórzyła go wobec wszystkich naszych uczniów.

Od 21. grudnia do 2. stycznia trwały ferje świąt Bożego Narodzenia.

30. stycznia otrzymali uczniowie świadectwa za I. półrocze, poczem nastąpiły 4-dniowe ferje.

20. lutego na prośbę Czytelni uczniów był łaskaw Pan Kurator Bernard Chrzanowski mówić do uczniów klas IV—VIII o znaczeniu morza dla Polski (w łączności z naszem 10-leciem zawładnięcia morzem polskiem).

5. marca, jako w Popielec, zamiast pierwszych dwu lekcyj było nabożeństwo z posypywaniem popiołem.

11. marca odwiedzili Zakład maturzyści z r. 1905, święcący 25-lecie swej matury. Przytem złożyli 100 zł dla bibljoteki uczniów. Dyrekcja dziękuje i za odwiedziny i za dar.

7 kwietnia chór szkolny pod kierownictwem naucz. J. Rosenberga wykonał w auli szkolnej wobec zaproszonej publiczności „Requiem“ C-moll Cherubiniego i „O Jezu mój“ kantatę Bacha. Ten sam program powtórzono 10. kwietnia w auli Uniwersytetu do transmisji radjowej na całą Polskę przy akompanjamencie na organach prof. F. Nowowiejskiego. Dochód w kwocie 200 zł oddano na fundusz budowy pomnika wdzięczności Serca Jezusowego w Poznaniu.

14. kwietnia Pan Kurator Dr. Namysł z Panem Wizytatorem Drem Węckowskim zwizytowali naukę na trzech lekcjach i wglądnęli w życie szkoły.

Od 16. do 28. kwietnia trwały ferje wielkanocne.

3. maja święciła szkoła dzień konstytucji 3. Maja. Uczniowie wysłuchali nabożeństwa w kościele szkolnym, a potem byli w auli szkolnej na obchodzie, który wypełniło przemówienie prof. Dubasa i występ koła muzycznego uczniów pod kierownictwem naucz. Rosenberga. (Moniuszki uwertura do „Halki“ — Czajkowskiego op. 2 „Melodja bez słów“ — Silvy marsz „San Lorenzo“.) Budynek był ozdobiony nalepkami T. C. L. w oknach. Uczniowie złożyli 157,25 zł na „Dar Narodowy“ dla T. C. L.

9. maja była msza żałobna za spokój duszy zmarłego właśnie ks. Prałata Wacława Mayera, proboszcza tej dzielnicy miasta, w której leży nasza szkoła.

Matura zwyczajna naszych uczniów klas ósmych odbyła się: a) część pisemna dnia 6., 7., 8. maja — b) część ustnia dnia 20., 21., 22. maja. Bliższe szczegóły w rozdz. X.

31. maja i 1. czerwca wzięła Szkoła udział w uroczystości ku czci bł. Jana Bosko przez wysłanie pocztu sztandarowego.

Od 7-go do 11-go czerwca trwały ferje Zielonych Świąt.

21. czerwca obchodzono 400-lecie urodzin poety Jana Kochanowskiego. Do wszystkich uczniów mówił w auli naucz. Dr. Moroń. Deklamowano chórem lub solo trzy ustępy z „Odprawy posłów“ i pieśń „Czego chcesz od nas, Panie...“ — Chór śpiewał psalm 77 i 96 mel. Gomółki i psalm 109 mel. Zarzyckiego.

Spowiedź i komunję św. odprawili uczniowie w październiku, lutym i maju. W październiku łączyło się to z rekolekcjami uczniów kl. IV—VIII.; kazał Przew. ks. Dr. K. Rolewski, rektor Sem. Duch. w Poznaniu.

Nabożeństwa szkolne (msza z kazaniem) odbywały się każdej niedzieli i święta w kościele szkolnym. W miesiącach letnich była także nieobowiązująca msza przed nauką każdego wtorku i piątku.

Dobrowolne składki uczniów za zgodą i zachętą Władz szkolnych: a) dla Komitetu Wychowania Fizycznego w Poznaniu zł 139,76 — b) na ręce Polskiego Tow. Emigracyjnego w Warszawie 16 książeczek obrazkowych do czytania — c) na „Gwiazdkę dla żołnierza“ do rąk Kuratorjum Szkolnego zł 40,80 — d) dla Macierzy Szkolnej w Gdańsku zł 150,— — e) dla wnuczki pisarza J. I. Kraszewskiego zł 151,45 — f) na „Dar Narodowy“ dla T. C. L. zł 157,25 — g) na kaplicę w Ostrejbramie w Wilnie zł 73,06 — h) na kościół w Przytyku, miejscu ślubów małżeńskich poety Jana Kochanowskiego zł 80,— — i) na kościółek w Załużu zł 30,— — j) na druk tego sprawozdania zł 646 — k) zakupiono znaczków Curie Skłodowskiej za zł 15,25 wycinanek samolotów LOPP za zł 25; nalepek na dzień 27 grudnia za zł 14; kalendarzyków T. S. L. za zł 30; 146 książeczek Piątka o zachowaniu się za zł 175,20.

Poza szkołą oglądali uczniowie pod opieką nauczycieli: a) film „Pokój nad Europą“ — b) film „Na białej arenie“ c) przeźrocza z wykładu skauta Jeleńskiego — d) przeźrocza z wykładem podróżnika Jarosza. (Za te cztery przedstawienia zapłacili 556 zł.) — Grupami mniejszemi chodzili na przedstawienia w Teatrze Szkolnym, który prowadzą Władze szkolne w budynku Państw. Gimnazjum im. Dr. K. Marcinkowskiego.

Sztandar szkolny piastowała kl. VIII., a mianowicie: St. Andrzejewski jako chorąży, T. Bogajewski i W. Szulc jako giermkowie. Dnia 3. maja przejęli sztandar uczniowie kl. VII.

24. czerwca zakończono rok szkolny nabożeństwem i wydaniem świadectw.

IV. PERSONEL SZKOLNY.

na końcu roku szkolnego 1929/30

A) Dyrektor:

1. *Ostrowski Dezydery*, prof., zawiadowca pracowni filologicznej; od nauczania zwolniony.

B) Nauczyciele etatowi:

2. *Abgarowicz Kazimierz*, prof., zawiadowca czasopism, gosp. kl. III; uczył łac. III, VI a, VII a, gr. Va, razem 19 godz. tyg., a nadto od 1. lutego hist. I b w 2 g. tyg.
3. *Dołżycki Leon*, zawiadowca zbioru przyborów do nauki rysunku; uczył rys. I a b, II a b, III, razem 10 godz. tyg. (Uzupełniał etat w Państw. Sem. naucz. żeńskiem w Poznaniu.)
4. *Dubas Franciszek*, prof., gosp. kl. II b; uczył łać. II b, IVc, Vb, gr. IVc, razem 19 godz. tyg. (Od 22. marca do 28. kwietnia był za urlopem w podróży naukowej po Grecji.)
5. *Duda Jan*, prof., zawiadowca bibljoteki nauczycielskiej, gosp. kl. VI b; uczył łac. VI b, VIII a, gr. IV a, VI b, razem 19 godz. tyg. (Od 22. marca do 28. kwietnia był za urlopem w podróży naukowej po Grecji.)
6. *Dzikowski Maksymiljan*, gosp. kl. V b; uczył franc. II a, III, V b, VI a b, niem. (nadob.), IV a b, razem 24 godz. tyg.
7. *Dr. Fenikowski Marjan*, prof., gosp. kl. II a; uczył łac. II a, IV a, VIII b, gr. V b, VIII b, razem 22 godz. tyg.
8. *Gołębski Eugenjusz* kierował gimnastyką (wychowaniem fizycznem) uczniów klasy I a, II a b, III, IV a, V a, VI a, VII a, VIII a, razem 27 godz. tyg., a nadto w 5 miesiącach letnich grami i zabawami uczniów klasy II, III, VI w 4 godz. tyg.
9. *Dr. Huss Józef*, prof., zawiadowca zbioru przyrządów i pracowni fizykalnej, gosp. kl. VIII b, uczył matem. II a, III, V a, VIII a b, fiz. VIII a b, razem 19 godz. tyg.
10. *Ks. Janicki Juljan*, kawaler krzyża oficerskiego orderu „Polonia Restituta", honorowy kanonik kapituły św. Marji Magdaleny w Poznaniu, radca duchowny a. h., prof.; uczył rel. IV b, V b, VI b, VII b, VIII b, razem 10 godz. tyg., a nadto wygłaszał egzorty niedzielne i świąteczne. (Zniżka za-

jęcia na rok 1929/30 w myśl. art. 37 Ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1 .lipca 1926 r. — reskr. Kurat. O. S. Pozn. Nr. II. 7403 z dnia 4. maja 1929.)

11. *Konieczny Mieczysław*, prof., opiekun drużyn harcerskich, gosp. kl. IV b; uczył pol. VI a, franc. II b, IV b, VII b, VIII a b, razem 19 godz. tyg.

12. *Krzyżanowski Karol*, zawiadowca zbioru map i obrazów; uczył hist. I a, IV b, V a, VI a, VII a b, VIII a b, razem 23 godz. tyg., a nadto od 1. lutego hist. V b, VI b w 6 godz. tyg.

13. *Machnikowski Sylwester*, gosp. kl. IV a; uczył pol. II a, hist. I b, II a b, III, IV a c, V b, VI b, razem 23 godz. tyg. — Od 1. lutego na urlopie z powodu złego stanu zdrowia.

14. *Dr. Michałkiewicz Mieczysław*, prof., przeniesiony do nas ze Skierniewic, objął stanowisko dnia 8. maja i był używany do przygodnych zastępstw. Z dniem 31. maja przeniesiony znowu do Skierniewic.

15. *Dr. Moroń Bogusław*, gosp. kl. I a; uczył pol. I a, II b, III, IV a b c, razem 21 godz. tyg., a nadto od 1. lutego pol. II a w 4 godz tyg.

16. *Namysł Stanisław*, prof., zawiadowca bibljoteki dla uczniów, gosp. kl. VIII a; uczył pol. V b, VII a b, VIII a b, razem 19 godz. tyg., a nadto od 1. lutego hist. II a w 2 godz. tyg.

17. *Ostrowski Mieczysław*, prof., uczył matem. I a b, IV a b, V b, VI a, razem 19 godz. tyg.

18. *Dr. Proniewski Bolesław*, prof., gosp. kl. VI a; uczył łac. I a, V a, gr. VI a, niem. (nadob.) V a b, razem 18 godz. tyg.

19. *Rosenberg Jan*, zawiadowca zbioru pomocy naukowych do nauki śpiewu i muzyki; uczył śpiewu I a b, II a b, III, prowadził chór szkolny i kółko muzyczne, razem 14 godz. tyg. (Zniżka zajęcia na rok 1929/30 w myśl art. 37 Ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1. lipca 1926 r. — reskr. Kurat. O. S. Pozn. Nr. II. 17126 z 2. paźdz. 1929.)

20. *Ks. Skórnicki Leon*, prof., moderator Sodalicji Marjańskiej uczniów; uczył. rel. I a b, II a b, III, IV a c, V a, VI a, VII a, VIII a, razem 22 godz. tyg.

21. *Stankiewicz Bronisław*, prof., gosp. kl. VII a; uczył łac. IV b, gr. VII a b, VIII a, razem 17 godz. tyg.

22. *Szychliński Franciszek*, uczył geografji I a b, II a b, III, IV a b c, V a b, razem 20 godz. tyg., a nadto od 1. lutego był gospodarzem klasy IV a.

23. *Urbański Bronisław*, gosp. kl. V a; uczył pol. V a, VI b, franc. IV a c, V a, VII a, razem 20 godz. tyg., a nadto od 1. lutego hist. II b w 2 godz. tyg.

24. *Vogel Paweł*, prof., zawiadowca zbiorów przyrodniczych, gosp. kl. VII b; uczył natur. II b, III, VI a b, VII a b, razem 18 godz. tyg.

25. *Węgrzynowicz Marjan*, prof.; gosp. kl. IV c; uczył matem. II b, IV c, VI b, VII a b, fiz. VII a b, razem 18 godz. tyg.

26. *Woiński Juljan*, zawiadowca sali gimnastycznej, kierował gimnastyką (wychowaniem fizycznem) uczniów klasy I b, IV b c, V b, VI b, VII b, VIII b i hufcem szkolnym, razem 25 godz. tyg., a nadto w 5 miesiącach letnich grami i zabawami uczniów klasy I, IV, V w 6 godz. tyg.

27. *Wójtowicz Stanisław*, prof.; gosp. kl. I b; uczył pol. I b, łac. I b, VII b, gr. IV b, razem 19 godz. tyg., a nadto od 1. lutego historji III, IV a c w 7 godz. tyg.

C) Nauczyciele kontraktowi:

28. *Teodorowicz Feliks* uczył natur. I a b, II a, razem 6 godz. tyg.

D) Nauczyciele dochodzący:

29. *Dr. Pietrowicz Sylwester*, nauczyciel Państw. Gimnazjum im. K. Marcinkowskiego, uzupełniał u nas swój etat, ucząc filoz. VIII a b w 4 godz. tyg.

E) Lekarz szkolny:

30. *Dr. Karchowski Jan*, radca sanitarny.

F) Praktykanci:

Bezpłatną praktykę przedegzaminową w 4 godz. tyg. w myśl rozp. Minist. W. R. i O. P. z 3. lipca 1926 odbywali u nas:

31. *Anders Henryk* z jęz. niem. u naucz. Dzikowskiego.
32. *Palacz Stefan* (tylko do 14. stycznia) i
33. *Torno Helmut* z fizyki i chemji u prof. Węgrzynowicza.

G) Sekretarz:

34. *Baranowska Wanda* wypełniała obowiązki sekretarza przez trzy dnie w tygodniu w charakterze funkcjonarjuszki kontraktowej z płacą X. grupy. (Przez resztę tygodnia była tak samo zajęta w Państw. Gimnazjum im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu.)

H) Służba szkolna:

35. Malinowski Teodor, stały woźny, z płacą grupy XIII d.
36. *Filipiak Władysław*, etatowy pomocnik woźnego grupy XVI a.
37. *Mendus Michalina*, kontraktowa pomocnica woźnego grupy XVI a.

Zmiany w porównaniu z rokiem 1928/29.

1. *Bocheński Jan* od 1. września 1929 przydzielony, a od 1. lutego 1930 przeniesiony na stanowisko nauczyciela stałego do Państw. Szkoły Ogrodnictwa w Poznaniu.
2. *Dr. Drezepolski Roman* z dnięm 1. września 1929 mianowany dyrektorem Państw. Gimnazjum im. Bergera w Poznaniu.
3. *Tarnawski Aleksander* od 1. września 1919 w Kuratorjum O. Szk. Pozn. jako pełniący obowiązki wizytatora szkół, a od 1. lutego 1930 jako wizytator.
4. *Biliński Jan* — 5. *Pająk-Pająkowski Jan* — 6. *Dr. Zawirski Zygmunt* nie odnowili kontraktu na rok 1929/30.
7. *Teodorowicz Feliks* zakontraktowany na cały rok 1929/30.
8. *Machnichowski Sylwester*, dotąd nauczyciel kontraktowy, mianowany od 1 .września 1929 tymczasowym nauczycielem etatowym.
9. *Dołżycki Leon* przeniesiony do nas od 1: września 1929 z Państw. Gimnazjum im. Bergera w Poznaniu.
10. *Gołębski Eugenjusz* przeniesiony do nas od 1. września 1929 z Państw. Gimnazjum w Rogoźnie.
11. *Dr. Moroń Bogusław*, kandydat stanu nauczycielskiego, mianowany tymczasowym nauczycielem etatowym od 1. września 1929.
12. *Szychliński Franciszek* przeniesiony do nas z Państw. Gimnazjum im. św. Jana Kantego w Poznaniu z dniem 1. października 1929.
13. *Wójtowicz Stanisław* przeniesiony do nas z Państw. Gimnazjum męskiego w Ostrowie z dniem 1. września 1929.

V. NAUKA.

1. PLAN NAUKI.

Zakład nasz jest pełnem gimnazjum klasycznem typu dawnego czyli 8-klasowem z nauką języka łacińskiego od kl. I i jęz. greckiego od kl. IV, tudzież z matematyką przy maturze.

Od roku 1924/25 obowiązuje w nauce „Program gimnazjum dawnego typu klasycznego z językiem wykładowym polskim" zatwierdzony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 21. sierpnia 1923 Nr. II. 6855.

Ponieważ jednak Minist. W. R. i O. P. przeszło we wszystkich szkołach na 5 lekcyj dziennie, każda po 50 minut, wskutek tego w r. szk. 1929/30 obowiązywał u nas następujący wymiar lekcyj, nieco odmienny od wyznaczonego w wymienionym „Programie".

Przedmiot nauki	Klasa								Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Religja	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Język polski . .	4	4	4	3	3	3	4	4	29
„ łaciński .	5	4	4	5	5	5	5	4	37
„ grecki . .	—	—	—	5	5	5	4	4	23
„ francuski .	—	4	4	4	4	3	2	3	24
Historja . . .	2	2	1	3	3	3	3	3	20
Geografja . . .	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Matematyka . .	4	3	3	3	3	2	2	2	22
Fizyka	—	—	—	—	—	—	3	3	20
Przyroda . . .	2	2	4	—	—	4	2	—	
Proped. filozofji	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Rysunki i praca ręczna .	4	2	2	—	—	—	—	—	8
Śpiew	2	2	1	—	—	—	—	—	5
Gimnastyka . .	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Razem . .	30	30	30	30	30	30	30	30	240

W kl. I nie było nauki pracy ręcznej (2 godz.) z powodu braku stosownych urządzeń. Wobec tego było w kl. I tylko 28 godzin tyg. zajęcia.

Jako przedmiotu nadobowiązkowego uczono języka niemieckiego w kl. IV i V w 3 oddziałach, po 3 godziny tygodniowo w każdym.

Nadto jako dobrowolne zajęcie był w zakładzie chór śpiewaków (3 godz.), koło muzyczne (2 godz.), hufiec szkolny (4 godz.) i w miesiącach letnich zabawy popołudniowe (10 godz.).

2. POMOCE NAUKOWE.

1. *Bibljoteka nauczycielska* wzrosła w r. 1929/30 o 122 dzieła w 143 tomach. Cały zbiór obejmuje 4 539 dzieł w 8 547 tomach . To cofnięcie się w liczbach w porównaniu ze stanem dawniejszym pochodzi stąd, że na polecenie Minist. W. R. i O. P. wydaliśmy Bibljotece Uniwersyteckiej 1 805 dzieł w 3 867 tomach. Przewiduje się dalsze jeszcze przekazanie książek Uniwersytetowi. — *Ważniejsze nabytki* w r. 1929/30: Falkowski, Władysław Reymont; Nawroczyński, Swoboda i przymus w wychowaniu; Stout, Zarys psychologji; Kossak Szczucka, Szaleńcy Boży; Ogniew, Pamiętniki Kosti Riabcewa; Ogniew, Riabcew na Uniwersytecie; Pantelejew, Republika Szkid; ks. Niemancewicz, Bolszewizm a wychowanie; Jabczyński, Dziesięciolecie szkoły polskiej w Pozn. Okręgu Szk.; Przychocki, Kultura klasyczna w kulturze współczesnej; Platon, Rzeczpospolita w tłum. Lisieckiego; Cezak, Geografja gospodarcza; Kot, Źródła do historji wychowania Cz. I.; Biliński, Nauczanie języka polskiego; Ręgorowicz, Rozwój szkolnictwa w Wojew. Śląskiem; Bureau, Rozprzężenie obyczajów; Rowid, Psychologja pedagogiczna; Rossowski, Pan Tadeusz; Kudliński, Smak świata; Remarque, Na zachodzie nic nowego; Sośnicki, Zarys dydaktyki; Kosiński, Metodyka nauczania religji; Szukalski, Podręcznik metodyczny do nauki historji biblijnej; Adamczewski, Serce nienasycone; Springer, Die Kunst des Altertums; Kern, Inscriptiones Graecae; Diehl, Inscriptiones Latinae; Dybowski, Pamiętnik od 1862 do 1878; Windakiewicz, Jan Kochanowski; Zieliński, Świat antyczny. — Nadto prenumerowaliśmy *27 czasopism:* Język polski, Poradnik językowy, Przegląd współczesny, Przegląd powszechny, Mercure de France, Gnomon, Archäologischer Anzeiger, Kwartalnik klasyczny, Kwartalnik historyczny, Kronika poznańska, Z otchłani wieków, Czasopismo geograficzne, Ziemia, Przyroda i technika, Przegląd humanistyczny, Kwartalnik psy-

chologiczny, Zrąb, Parametr (z daru Minist. Ośw.), Muzeum, Oświata i wychowanie, Praca ręczna w szkole (z daru Minist. Ośw.), Harcmistrz, Wychowanie fizyczne, Stadjon, Sport Wodny, Tygodnik illustrowany, Iskry.

2. *Bibljoteka dla uczniów* powiększyła się w r. 1929/30 o 53 dzieł w 72 tomach. Cały zbiór obejmuje 85 dzieł francuskich, 2 940 niemieckich, 2 209 polskich. Uczniowie otrzymywali książki do domu każdego tygodnia, naprzemian w jednym tygodniu klasy niższe (w zarządzie naucz. Dr. Moronia), w drugim zaś klasy wyższe (w zarządzie prof. Namysła). Rozmiary czytelnictwa wyjaśniają następujące liczby:

Klasa	Ilość uczniów w klasie	Ilość czytających	Ilość dzieł wypożyczony
II	61	53	965
III	42	38	651
IV	83	63	1024
V	58	40	423
VI	42	21	257
VII	54	35	378
VIII	32	31	249
Razem	372	281	3947

W klasach niższych korzystało z bibljoteki 82.8% uczniów, w wyższych 68.3%. Na jednego czytelnika przypada w klasach niższych 17.1 dzieł, w wyższych 10.3 dzieł.

3. *Mapy, obrazy i t. p. do nauki geografji, historji, archeologji i sztuki.* Na końcu roku 1929/30 cały zbiór posiada: 27 wieszadeł na obrazy i mapy, 119 map ściennych do geografji i 69 do historji. 34 map podręcznych, 1 mapę plastyczną, 176 ściennych obrazów do geografji, 128 do historji i sztuki, obrazy ścienne do nauki języków i obrazy dekoracyjne, 24 przyborów do nauki geografji, jak globusy, tellurja, zenitarjum, horyzontarja, kompasy, barometr, termometr, taśma miernicza i t .d., 90 obrazów i tablic ściennych, tudzież 251 fotografji do archeologji. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się zbiór o dwie mapy: Arnolda Polska Piastowska, Romera Województwo Poznańskie. Nadto zaczęto w tym roku organizować oddzielny *gabinet filologji klasycznej.* Zakupy porobiono głównie z dotacji Minist. Ośw. zł 5 644. Nabyto epidiaskop nowego typu, (Zeiss Ikon), 89 diapozytów, 6 map ściennych, 99 obrazów, 11 modeli, szafy do przechowywania tego nabytku, zasłony do okien, ekran ścienny, stół pod epidioskop. Zbiór cały jako samodzielna jednostka będzie zorganizowany w r. 1930/31.

4. *Gabinet fizykalny* nie powiększył się w r. 1929/30. Kupowało się tylko chemikalja i łatwo niszczące się narzędzia do nauki doświadczalnej. Nadto do pracowni dokupiło się dalszych 20 stołków. — W księdze inwentarza zajmują przyrządy do nauki mechaniki 90 pozycyj, kaloryki 45, akustyki 50, optyki 56, magnetyzmu 12, elektrostatyki 32, o prądzie elektrycznym 95, kosmografji 2, chemji 425.

5. *Gabinet przyrodniczy* ma ciągle niestosowne pomieszczenie i bardzo zużyte umeblowanie. Zbiór nie powiększył się w r. 1929/30. Cały zbiór obejmuje: a) do zoologji 665 okazów, — b) muszli 384 sztuk, — c) do botaniki 145 preparatów, — d) do mineralogji 2 118 okazów, — e) do paleontologji 85 okazów, — f) do kultury prehistorycznej 21 okazów, — g) tablic i obrazów do różnych działów nauki 120, — h) przyrządów pomocniczych 120, — i) do nauki somatologji 113 specjalnych przedmiotów.

6. *Przybory rysunkowe.* W roku 1929/30 ten dział nie zmienił się w niczem. Mamy tu: a) modeli gipsowych 129, — b) glinianych, fajansowych, porcelanowych 209, — c) szklanych 21, — d) drewnianych 104, — e) metalowych 61, — f) preparatów przyrodniczych 150, — g) książki, kartony, obrazki i t. p. wypełniają 25 pozycyj księgi inwentarza.

7. *Dla gimnastyki* czyli dla wychowania fizycznego, jak corocznie, głównie łożyło się na naprawę przyborów uszkodzonych i na zakupienie przyborów nowych w miejsce szybko zużywanych przy grach i zabawach. W księdze inwentarza przyborów gimnastycznych zajmuje: a) urządzenie sali 79 pozycyj, — b) luźne przybory i przyrządy do gimnastyki 99, — c) umeblowanie 50, — d) „różne“ 12, — e) przybory do gier i zabaw 70, — f) do lekkiej atletyki 36, — g) urządzenie boiska 23, — h) dla wioślarstwa 58. — Przyrost w r. 1929/30 polegał na urządzeniu szatni (ławki, wieszadła, piec itp.) kosztem około 750 zł.

8. *Dla śpiewu i muzyki* posiada Zakład nuty i instrumenty muzyczne. Na końcu roku 1929/30 zbiór nut obejmuje 297 sztuk kompozycyj choralnych, partytur, śpiewników itp. Instrumentów zaś muzycznych mamy 10: fortepjan, pianino, harmonjum, małe fisharmonjum, skrzypce, altówkę (viola), violoncello, kontrabas, flet i flet szkolny.

3. TEMATY PRAC POLSKICH W KLASACH NAJWYŻSZYCH

(Gwiazdka oznacza pracę domową)

Kl. VI a. — 1. Nakreślić charakterystykę Klemensa Janickiego na podstawie jego elegji: „O sobie samym do potomności.“

2

— 2.* Rozwinąć myśl A. F. Modrzewskiego: „Człowiek nie sobie się urodził, ale przyjaciołom, ojczyźnie i nabożeństwu albo wierze ku Bogu.“ — 3. Zdrowie cennym skarbem. (Na podstawie fraszki J. Kochanowskiego „Na zdrowie.“) — 4.* Jak już na ławie szkolnej zaprawiać się możemy do życia obywatelskiego? — 5. Poddać rozbiorowi jeden z pięciu „Trenów“ J. Kochanowskiego. — 6.* Mój najmilszy sport. — 7. Dlaczego słusznie nazwano I. Krasickiego księciem poetów polskich? — 8.* Jak chciałbym spędzić wielkie wakacje?

Kl. VI b. — 1. Kultura średniowieczna w Polsce. — 2. Humanizm w Polsce XVI. wieku. — 3.* Polityczne, gospodarcze i wychowawcze znaczenie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. — 4. Jan Kochanowski humanista, poeta i etyk. — 5.* Oświata dźwignią narodów. (Ruch oświatowy w Polsce na przełomie XVIII. i XIX. wieku.) — 6. Rola satyry w okresie stanisławowskim. — 7. Stanisław Staszyc, mądry obywatel i wielki patrjota. — 8.* Jednostka wobec społeczeństwa i państwa.

Kl. VII a. — 1.* Ze stanowiska tradycji staropolskiej rozwinąć i uzasadnić myśl przysłowia: Gość w dom — Bóg w dom. — 2. Klasyczne i romantyczne pierwiastki w „Grażynie“. — 3.* Czy trafną jest dewiza na ratuszu Gdańskim: Ex undis divitiae — ex agris vita. — 4. Pan Tadeusz jako artystyczne unieśmiertelnienie polskości. — 5.* Rola książki w życiu człowieka współczesnego. — 6. Atmosfera dzieciństwa A. Mickiewicza i J. Słowackiego. (Ich zamiłowania, skłonności, prace i zabawy.) Próba charakterystyki porównawczej. — 7.* Tragizm postaci króla Lira. — 8. Symbolika w „Anhellim“.

Kl. VII b. — 1.* Znaczenie Wawelu w przeszłości i teraźniejszości. — 2. „Lilje“ Mickiewicza, jako typ pieśni ludowej w formie ballady. — 3.* Wybór przyjaciół i znaczenie przyjaźni w życiu człowieka. Motto: Serca niebieskie poi wesele, Kiedy je razem nić powiąże złota. (Mickiewicz: Oda do młodości.) — 4. Charakter narodowy „Marji“ Malczewskiego. — 5.* Jaką zaletę charakteru cenię najwyżej? — 6. Zmiana przyrody w oczach „Ojca zadżumionych“ wraz z jego cierpieniami. — 7.* Co ci pozostało z dzieł Mickiewicza i Słowackiego — jak sądzisz — na zawsze? — 8. Wpływ przyrody na usposobienie człowieka

Kl. VIII a. — 1.* Sprawozdanie z książki Przewłockiego p. t. „W słoneczne jutro.“ Motto: Jakiekolwiek jest życie, czy składa się z szeregu trudności i zmartwień, czy też jest beznadziejnie szare, uciec od niego nie można — trzeba żyć. A więc obowiązkiem i koniecznością każdego jest ułożyć sobie to życie jak najlepiej, wydobyć z niego jak najwięcej zadowolenia, ciernie pod stopami na róże zamienić. Nauczyć tego, dopomóc

wszystkim, choćby najbardziej nawet „ginącym duszom“ do zwycięstwa nad codziennem przygnębieniem, ukazać im sposoby zdobycia siły moralnej, a co zatem idzie i potęgi materjalnej, dostępnej dla mocnych duchem — oto zadanie tych skromnych „Książek Życia“. — 2. Grecja i Rzym w świetle rozmowy Ulpiana z Irydjonem. — 3.* Jaka nauka wypływa dla nas ze słów A. Mickiewicza, wypowiedzianych w improwizacji do polskiej młodzieży akademickiej w Berlinie:

Czyto z Litwy, czy z Poznania,
Chociaż różne nosim bronie,
Nic nam, bracia, nie zabrania
Wspólnie sobie podać dłonie.

4. Rzym w chwili śmierci cesarza Augusta (na podst. I ks. Ann. Tacyta). — 5.* Rodzice Trzech Wieszczów. Próba charakterystyki. — 6. Do jakich ludzi należy dziś przyszłość?

Kl. VIII b. — 1.* Społeczne znaczenie zasady angielskiej: Właściwy człowiek na właściwem miejscu. — 2. Problem społeczny w „Nieboskiej komedji“. — 3.* Czy słuszne jest twierdzenie filozofa niemieckiego Leibnitza: „Oddajcie w moje ręce wychowanie, a przemienię Europę przed upływem wieku.“ Motto: Pokażcie mi, jakie naród ma szkoły, a ja wam powiem, co ten naród wart. — 4. Opis wieczoru na wsi polskiej w czasie dzwonienia na Anioł Pański. (K. Tetmajer.) — 5.* Pogląd Asnyka na przyszłość Polski (na podst. jego sonetów „Nad głębiami“). — 6. Co bardziej mnie pociąga: świat przyrody, czy świat techniki?

4. LEKTURA AUTORÓW ŁACIŃSKICH I GRECKICH.

Kl. III. — Korneljusza Neposa „Żywoty“ Miltjadesa, Arystydesa, Epaminondasa, Attyka.

Kl. IV a. — Korneljusza Neposa „Żywoty“ Temistoklesa i Epaminondasa. — Caesar B. G. I 1—6, 27—29; IV 1—3, 16—19, 20—23; VI 11—20. — Phaedrus, wybrane bajki. — Ovidius Matamorph: Złoty wiek, Potop, Cerera i Prozerpina, Niobe, Dedal i Ikar, Orfeusz i Eurydyka; Fasti: Założenie Rzymu; Tristia: De vita sua.

Kl. IV b. — Caesar B. G. I 1—6, 27—29; II 1—3, 5—11; IV 1—3, 16—23; V 12—14. — Ovidius Metamorph.: Złoty wiek, Potop, Cerera i Prozerpina; Fasti: Założenie Rzymu; Tristia: De vita sua.

Kl. IV c. — Korneljusza Neposa „Żywot“ Hannibala. — Caesar B. G. I 1—6, 27—29; II 1—3, 5—11; IV 1—3, 16—19, 20—23; V 12—14; VI 11—24; VII 1—5, 29—31, 63—67, 68—90. — Ovidius jak w kl. IV a.

Kl. Va. — Sallustius, Bellum Iugurthinum 1—34, 43—61, 73—83, 102—114. — Cicero, de imp. Cn. Pompei i in Catil. or. I. — Xenoph. Anabasis I 1, 2 1—18, 4 11—19, 5—8; Memor. II 3 1—19, 4, 5, 10, IV 3 3—14, 18; Ustrój Sparty 1 1—2, 2 1—11, 8; O gospodarstwie 5 1—17.

Kl. Vb. — Sallustius, Bellum Iugurthinum w całości według wydania szkolnego Rapaporta, Bellum Catilinae jako lektura prywatna, kontrolowana w szkole. — Cicero, de imp. Cn. Pompei i in Catil. or. I. — Xenoph. Anabasis I 1, 2 1—18, 7, 8, II 5,6, IV 8; Cyrop. VII 2 1—29; Memor. II 1, 21—34.

Kl. VI a. — Cicero, Laelius §§ 18—24, 26—35, 44—48, 62—68; Tusc. disp. II 11—12, III 1—6, V 37—48, 55—67; de off. I 20—25, 39, 41, 61—69, 84—92, 115—121, III 35—40. — Vergilius, Aen. I, VI w oryginale, II, IX w polskim przekładzie. — Odysseja I, VI, XVI, XXI w oryginale, II, IV, VIII, XXII w polskim przekładzie; Iljada I, VI, XVI w oryginale, II, III, XVII, XXIV w polskim przekładzie.

Kl. VI b. — Cicero, Laelius §§ 18—24, 44—58; Tusc. disp. I 71—75, 89—104, 109—111, 116, II 11—12, III 1—6, V 37—48, 55—67. — Vergilius Ecl. I; Georg. I 1—42; Aen. I 1—158, II, VI 1—295 (reszta ks. VI w przekładzie polskim). — Odysseja I,V, VI, IX (194—500); Iljada I, VI, XXII w oryginale; XVI w przekładzie polskim.

Kl. VII a. — Livius, I 1—16, XXI w całości. — Horatius, Carmina I 1, 2, 3, 4, 8, 14, 21, 22, 24, 31, 34, II 2, 3, 10, 13, 16, 18, 20, III 1, 2, 3, 4, 8, 23, 30, IV 2, 3, 5; Sermones I 1, 9; Epistulae I 1, 2, 7, 10. — Platona Apologja i Protagoras.

Kl. VII b. — Livius XXI 1—18, 30—57, 62—63, XXII 1—8. — Horatius, Carmina I 1, 2, 3, 4, 9, 11, 12, 14, 17, 22, 24, 31, 37, II 2, 3, 7, 14, 16, 18, 20, III 1, 8, 9, 13, 18, 29, 30, IV 3, 7, 9; Epod. 1. 7. 9; Serm. I 6, 9, II 6; Epist. I 2, 10, II 2. — Platona Apologja i Protagoras.

Kl. VIII a. — Tacitus, Ann. I 1—15, II 41—61, 69—73, VI 50—51, XIV 51—56, 63—64, XV 38—45, 60—65. — Sofoklesa Ajas w oryginale. — Eurypidesa Medea w polskim przekładzie.

Kl. VIII b. — Tacitus, Ann. I 1—15, IV 1—9, 34—42, 52—54, 57—70, VI 50—51, XIV 10—21, 51—56, XV 60—65, XVI 16—19. — Sofoklesa Król Edyp w oryginale. — Eurypidesa Medea w polskim przekładzie.

VI. WYCHOWANIE.

Szkoła i dom. O postępach w nauce i o sprawowaniu się uczniów mogli opiekunowie dowiadywać się u nauczycieli 5 razy w roku, podczas t. zw. konferencyj wywiadowczych. Lekarz szkolny korzystał także wielokrotnie z każdej sposobności i wyjaśniał przedstawicielom opieki domowej uczniów, jaka ma być higjena domowa ucznia i jak dom ma rozumieć i przyjmować wskazówki lekarza, dawane uczniom w szkole. Nadto stykała się szkoła bezpośrednio z kołami rodzicielskiemi na „wieczorkach“ szkolnych lub na zebraniach harcerskich. Bezpośredniej pomocy domu doznawała szkoła w działalności Komitetu Rodzicielskiego, w którego skład wchodzili WWPanowie: B. Adamczewski, R. Leitgeber, M. Nowak, C. Ratajski, Dr. T. Szulc, W. Ziętek. Także poza Komitetem znajdował Dyrektor Szkoły należyte zrozumienie dla każdej odezwy i dla każdego zarządzenia. Wobec ciężkiej powszechnie sytuacji pieniężnej i wobec wcale wysokich opłat szkolnych Dyrektor nie przyjmował darowizn pieniężnych na potrzeby szkoły ani też nie było u nas praktykowanego gdzieniegdzie dobrowolnego opodatkowania się do rąk Komitetu. Tylko w miarę konieczności wzywano uczniów do drobnych składek na cele ściśle określone (więcej o tem w rozdziale III). Także to Sprawozdanie wyszło drukiem dzięki dobrowolnym opłatom uczniów. Dyrektor dziękuje całej Publiczności szkolnej i Szanownemu Komitetowi za cenną współpracę.

Sodalicja Marjańska pod wezwaniem Najśw. Marji Panny Niepokalanie Poczętej i św. Alojzego miała 66 członków. Moderatorem był ks. prof. L. Skórnicki. Na czele zarządu stał sodalis Stanisław Frąckowiak z kl. VII. Praca odbywała się w trzech kółkach. K ó ł k o a p o l o g e t y c z n e, rekrutujące się z kl. VII-ej, zawiesiło swą działalność w lutym z powodu małej frekwencji. W k ó ł k u s p o ł e c z n o - o r g a n i z a c y j n e m wygłoszono referaty: Jak wygłosić referat, Młodzież przyszłością narodu, Dlaczego zakładamy stowarzyszenia, Jak pracować dla społeczeństwa. K ó ł k o p r z y g o t o w a w c z e miało na celu zapoznać przyszłych sodalisów z ideą marjańską. Były tu na-

stępujące referaty: Idea Sodalicji, Historja Sodalicji, Organizacja Sodalicji, Natura Sodalicji i jej miejsce wśród stowarzyszeń katolickich, O pożytkach Sodalicji. — Każdy sodalis musiał należeć do jednego kółka. Łącznikiem między wszystkimi sodalisami były wspólne nabożeństwa miesięczne z Komunją św. oraz zebrania plenarne. Na zebraniach plenarnych wygłoszono referaty: Kościół i społeczeństwo, Widowiska teatralne i kinoteatr, Sodalis w życiu towarzyskiem, Wrażenia z pielgrzymki do Rzymu, Prześladowanie religji w Rosji, Misje i obowiązek społeczeństwa wobec nich. — Na wyraźne życzenie uczniów klas niższych utworzono pod przewodnictwem Sodalicji K ó ł k o m i s y j n e z 110 członkami. Gromadzono tu drobne datki pieniężne i używane znaczki pocztowe i wysyłano do Centrali diecezjalnej Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. — Dnia 8. grudnia przyjęto uroczyście nowych członków na mszy szkolnej recytowanej. (Pierwsza, zdaje się, msza recytowana na nabożeństwie szkolnem.) — Nie zarzucono myśli o sztandarze Sod. Zebrano na ten cel zł 361,64 i ulokowano w Banku Miasta Poznania. — Dla 8 sodalisów maturzystów w r. 1929 odbyły się trzydniowe rekolekcje zamknięte we dworze WW. PP. Kurnatowskich w Gościeszynie od 10. do 14. czerwca. Dnia 2. lipca 1930 odbędzie się w Częstochowie kongres wszystkich sodalicyj gimnazjalnych. Od nas wybiera się tam 11 sodalisów z ks. Moderatorem.

Harcerstwo. Do XV-tych drużyn harcerskich im. R. Traugutta należało 85 uczniów Zakładu, podzielonych na drużynę harcerską i drużynę wilcząt. Opiekunem harcerskim z ramienia szkoły był prof. Miecz. Konieczny, kierownikiem drużyny starszej, ucz. kl. VIII Stanisław Rączkowski, młodszej Zbigniew Kędzia, ucz. kl. VII, a po jego ustąpieniu z powodu choroby Zbigniew Olszański, ucz. VI kl. Ponadto współpracowali w kierownictwie młodzieżą harcerską w charakterze t. zw. instruktorów nasi byli wychowankowie, akademicy Piechowiak Kazimierz, Szwemin Jerzy, Rudawski Zygmunt i Matysiak Czesław. W oznaczonych dniach i godzinach nasi harcerze mieli oddane na zbiórki i zabawy trzy izby w budynku szkolnym (Harcówka w alumnacie), kilka sal szkolnych i boiska zakładowe. Praca odbywała się bardzo regularnie i z dużym zapałem pod czujną kontrolą opiekuna, ściśle w myśl instrukcji ministerjalnej W. R. i O. P. i okólnika Kuratorjum Okr. Poznańskiego z 1928 r.

Zasiłków materjalnych i poparcia moralnego użyczało młodzieży harcerskiej Koło Przyjaciół XV-tych drużyn w następującym składzie zarządu: W. PP. Dr. Józef Pomorski (prezes), Marja Koniecznowa (sekret.), Stanisław Dyczkowski (skarbnik), Stefanja Michałowska, Helena Kujawina, ppułk. Zagłoba Zyg-

munt, Bogacki Franciszek, Dr. Bylina Stanisław i z urzędu ks. prof. Skórnicki Leon (kapelan), Dr. Karchowski Jan (lekarz szkolny) i prof. Miecz. Konieczny (opiekun).

Czytelnia uczniów. Z inicjatywy uczniów klas ósmych i prof. M. Koniecznego założono w listopadzie 1929 pierwszą tego typu w Poznaniu Czytelnię uczniowską, opartą na zasadach samorządowych pod bezpośrednim nadzorem szkoły. Z ducha statutu Czytelni wynika jasno jako jej cel, chęć zogniskowania wysiłków poszczególnych jednostek, kółek i towarzystw szkolnych, umożliwienie młodzieży przybywania poza klasą w choćby skromnym — na razie — lokalu, danie jej do rąk stosownych czasopism, wprowadzających w kontakt z chwilą bieżącą, wyrabianie uczuć i czynów obywatelskich przez spełnianie usług dla dobra gromady większej nad własną klasę szkolną. Wspólnym wysiłkiem szkoły i Koła Przyjaciół harc. odnowiono dwie izby w alumnacie (Harcówka) i otwarto je w poniedziałki, środy i piątki od 17 do 19 g. do użytku Czytelni. „Czytelniakami“ byli uczniowie klas IV—VIII za opłatą 20 groszy miesięcznie. Fundusze na zakup czasopism uzyskała Czytelnia, urządzając udatny Wieczorek listopadowy dla rodziców i przyjaciół uczniów Gimnazjum. Wszystkich czasopism było dwadzieścia sześć, z czego Dyrekcja Szkoły ofiarowała cztery, dwa ks. prof. Skórnicki, jedno WPan Grzegorski, resztę t. j. 19 czasopism abonowano własnym kosztem.

Członków liczyła Czytelnia 112, w lokalu bywało od 80 do 6 członków jednorazowo ,przeciętnie około 33. Stan kasowy wynosił:

w dochodach	657,90 zł
w rozchodach	525,60 zł
pozostałość	132,30 zł

Celem ożywienia ruchu w Czytelni Zarząd urządził, oprócz wzmiankowanego już Wieczoru Listopadowego, kilka odczytów, szczególnie z dziedziny krajoznastwa: WP. Jan Kilarski mówił o „Krajobrazie polskim“ (z obrazami świetlnemi), WP. Dr. Vetulani o „Turcji — wrażenia z podróży“ (z obr. świ.), prof. M. Konieczny „O arcydziełach lirycznych Młodej Polski“ i „O Stanisławie Wyspiańskim“. Rocznicę odzyskania Bałtyku uświetnił odczytem o „Polskiem wybrzeżu“ b. Kurator JWPan Bernard Chrzanowski, wygłoszonym staraniem Czytelni dla uczniów klas wyższych, po którym młodzież złożyła Czcigodnemu Przyjacielowi młodych i znawcy Polskiego Wybrzeża hołd, ofiarując Mu wiązankę kwiecia i numer pisemka szkolnego

„Z pod czapki uczniowskiej“ ze skromnym artykułem o Jego pionierstwie nadmorskiem. Staraniem i siłami głównie Czytelni urządzono skromny poranek ku uczczeniu Jana Kochanowskiego z końcem czerwca. Zarząd Czytelni składał się z przewodniczącego Żurawskiego Bogdana (VIII kl.), z jego zast. Ratajskiego Kordjana (VII), sekretarza Nyki Jerzego (VI), skarbnika Palczewskiego Stanisława (VII) i gospodarzy lokalu Bogackiego Bogdana (VIII) i Marcińca Włodzimierza (VIII). Nadzorował życie Czytelni i opiekował się nią prof. Miecz. Konieczny.

Gmina szkolna. Metodyczne przygotowanie klasy do życia samorządnego podejmowane jest rok drugi w klasie IV b. Z nowym rokiem szkolnym uczniowie będą już dojrzali do opracowania sobie statutu i regulaminów i do postępowania według nich w życiu uczniowsko-obywatelskiem. Opiekunowi klasy prof. M. Koniecznemu dopomagali szczególnie uczniowie Lisowski i Michałkiewicz.

Pisemko szkolne „Z pod czapki uczniowskiej“. Wychodzący rok trzeci miesięcznik uczniów „Z pod czapki uczniowskiej“ zyskał stałą liczbę prenumeratorów, ustalił nakład i formę, wytyczył sobie wyraźną myśl przewodnią, ulepszył wreszcie organizację wydawnictwa. Celem zainteresowania pisemkiem jak najszerszych warstw uczniowskich wybrały sobie klasy reprezentantów, którzy propagowali pisemko i ściągali należytość za prenumeratę, tworząc ogólny Komitet Wydawniczy. Wybrał on ze swego łona redakcję, na czele której stanął ucz. kl. VIII Leon Marszałek z pomocnikami Rączkowskim (VIII) i Mielcarkiem (VII) i administrację w osobach Jarogniewa Szczepskiego (VI) jako głównego, Szczepankiewicza (V) i Banaszaka (IV) jako pomocniczych administratorów. Usiłowania wydawców i ich opiekuna z ramienia szkoły, prof. Miecz. Koniecznego, zmierzały do uczynienia z pisemka organu, będącego naprawdę wyrazem nastrojów i faktów z życia wychowanków naszego Zakładu; stąd ograniczono do minimum materjał pseudoliteracki a notowano skrzętnie ważniejsze przejawy samodzielniejszego ruchu indywidualnego i zbiorowego uczniów na terenie szkolnym. Nauczyciel, czuwający nad pismem, ma żywe wyrazy uznania dla pracy tak redaktora głównego jak i administratora pisemka. Ile rzetelnych zabiegów dokonać trzeba było na tem polu, wie tylko ten, kto patrzy zbliska na tego rodzaju młodociane przedsięwzięcia.

Kółko Krajoznawcze im. Stanisława Staszica liczy 40 członków z pośród uczniów klasy 5 a, 5 b, 6 a, 7 a, pod kierownictwem naucz. historji i geografji K. Krzyżanowskiego. Zebrań odbyło się 17; wygłoszono na nich 13 referatów:

1. Moja podróż łodzią do granicy niemieckiej — Talarczyk.
2. Kultura przedhistoryczna Wielkopolski — Mielcarek.
3. Znaczenie dziejowe Wielkopolski w życiu narodu i państwa polskiego — Palczewski.
4. Szkic historyczny Poznania — Kaczmarek.
5. Zabytki historycznę w Sali odrodzenia w Ratusza Poznańskim — Ziętek.
6. Stroje ludowe w Muzeum Wielkopolskiem — Janicki.
7. Wrażenia z wycieczki do Muzeum przedhistorycznego — Marcinkowski.
8. Broń i ozdoby człowieka przedhistorycznego — Osadowski.
9. O zamku poznańskim — Marcinkowski.
10. Kaplica Złota w katedrze poznańskiej — Białkowski.
11. Przyroda w okresie przedwiośnia — Jóźwiak.
12. Ochrona przyrody — Mann.
13. Sprawozdanie z wycieczki do Inowrocławia — Talarczyk.

Wycieczek odbyto naogół 11. Z nich 6 w Poznaniu: zwiedzono katedrę, Zamek, Ratusz, Muzeum Wielkopolskie, Muzeum Przedhistoryczne, Archiwum katedralne, 5 zaś poza Poznaniem: do Gołęcina, na Maltę, do Inowrocławia, Kruszwicy, Gniezna, do Puszczykówka, Mosiny i Ludwikowa, do Rogalina i Kórnika. Przed rozpoczęciem wycieczek poza obrębem Poznania przeprowadzono kurs kartograficzny pod kierunkiem ucznia Talarczyka. Na zebrania uczęszczało przeciętnie 70 % członków. Pracę w kółku podzielono między trzy sekcje: a) przyrodniczą (11członków), b) zabytkowa (18 członków), c) etnograficzna (11 członków).

Koło L. O. P. P. zawiązało się d. 15 marca b. r. Na członków zapisało się 60 uczniów z klas czwartych i piątych. Jako cel pracy postawiło sobie Koło poparcie w miarę możności odnośnej akcji starszego społeczeństwa, oraz bliższe zapoznanie się z ideą L. O. P. P. przez udział w odpowiednich kursach, urządzanie fachowych odczytów, prenumeratę odnośnych czasopism i t. p. Prezesem koła jest uczeń Kozłowski z kl. V b, opiekunem prof. F. Szychliński.

Kółko Szachistów pod opieką prof. Dubosa jednoczyło 18 uczniów, miłośników gry w szachy. Zbierano się w szkole na gry wieczorem co poniedziałki i co soboty, w jesieni i w zimie. Urządzono w jesieni turniej o tytuł mistrza Gimnazjum; zwyciężył Galczewski z kl. VII a. W zawodach z Gimnazjum im. Mickiewicza wygrali członkowie Kółka w stosunku 4:2. — W dwu dalszych zawodach z Gimnazjum im. Paderewskiego raz wygrało Kółko w stosunku znów 4:2, drugi raz był wynik nierozstrzygnięty. Na wiosnę, na zakończenie sezonu był drugi tur-

niej wewnętrzny; mistrzem został Romuald Jasiewicz z kl. VII a, który jest zarazem przewodniczącym Kółka.

Wycieczki przyrodnicze. Kl. I ab i II ab zwiedziły ogród zoologiczny i botaniczny. — 39 uczniów klas niższych oglądnęło w lutym wystawę drobiu, gołębi i królików. Kl. III zwiedziła palmiarnię miejską i park Wilsona i odbyła tam dwie lekcje o palmach i roślinach iglastych. Obie klasy VII zwiedziły cukrownię w Opalenicy i fabrykę papieru na Malcie pod Poznaniem. Obie klasy VIII oglądały elektrownię miejską. Prowadzili wycieczki te nauczyciele fachowi Dr. Huss, Teodorowicz, Vogel, Węgrzynowicz, na miejscu zaś wyjaśniali urządzenia fachowi pracownicy instytucyj, zaco Szkoła dziękuje z tego miejsca.

Wycieczki geograficzne i krajoznawcze. Zgodnie z planem nauki w klasie I uczniowie odbyli szereg wycieczek z fachowym nauczycielem w okolice Poznania celem utrwalenia podstawowych pojęć geograficznych przez obserwację i pomiary. — 27 uczniów klas średnich jeździło z prof. Szychlińskim w dniach 26 do 29 maja nad Morze Polskie. Wycieczkę traktowano raczej jako uzupełnienie programu nauki niż jako rozrywkę. Uczniowie poznali krajobraz Pomorza, a zwłaszcza Szwajcarję Kaszubską, dalej Gdynię z jej urządzeniami, Puck i wybrzeże po Hel, przejechali się kutrem z Helu do Gdyni, a na ostatku zwiedzili Gdańsk. — Wykorzystując ferje Zielonych Świąt, 19 uczniów klas V—VII pod przewodnictwem prof. Vogla zwiedzili w 7 dniach hutę żelaza w Królewskiej Hucie, kopalnię węgla w Hebzie koło Królewskiej Huty, dalej gmach Województwa i salę posiedzeń Sejmu w Katowicach, kopalnię soli w Wieliczce, Kraków i Ojców z Pieskową Skałą.

W pielgrzymce młodzieży szkolnej do Rzymu, zorganizowanej w Warszawie pod protektoratem J. E. Ks. Kardynała Kakowskiego, wziął udział uczeń kl. VII-ej, Kordjan Ratajski.

Na znakomitsze przedstawienia teatralne i kinowe, na publiczne wykłady i odczyty i t. p. posyłało się całą szkołę lub tylko poszczególne klasy lub grupy uczniów. Główne szczegóły tego rodzaju są już zapisane w III roździale tego sprawozdania. Na osobną wzmiankę zasługuje kilkakrotna wycieczka uczniów z naucz. rysunków Dołżyckim na wystawę obrazów.

Bratnia Pomoc uczniów ma na celu nieść czynną pomoc uczniom niezamożnym. Zbiera więc podręczniki i wypożycza je bezpłatnie, a także gromadzi gotówkę i dopomaga w opłacie czesnego. W tym roku szczególnie okazała się potrzeba po-

mocy w opłacie czesnego. Pozatem uważano za słuszne pomóc niezamożnemu uczniowi z wyższej klasy do kuracji, którą musiał za poleceniem lekarza przeprowadzić w uzdrowisku. Bibljoteka liczy 610 tomów. Liczba książek jest bardzo płynna, bo często książki, wypożyczone kilka razy, z natury rzeczy wracają w takim stanie, że trzeba je z użytku wyeliminować. Ze zbioru korzystało 37 uczniów, pożyczając 129 książek. Z okazji „Tygodnia Emigranta Polaka“ uczyniono dokładny przegląd książek i wybrano 83 tomy, przedewszystkiem z działu religji, historji i języka polskiego i oddano w dobrym stanie, przeważnie oprawne do „Biura Opieki nad emigrantami.“ Są to książki wydania starszego, których używanie sprawia naszym uczniom pewne trudności, a na emigracji mogą oddać dobrą usługę.

Stan kasy przedstawia się w dniu 15 czerwca rb.:

D o c h ó d	
pozostałość z roku 1928/29 . .	460,00 zł
pozostałość z ubezp. Vesty . .	50,00 „
kl. III pozostałość ze zwiedzania PWK	8,00 „
kl. VI a w dniu imienin ks. Prefekta	8,20 „
składki uczniów w całym roku .	755,85 „
% . .	35,00 „
	1 317,05 zł
R o z c h ó d	
na kurację uczniowi . .	100,00 zł
na opłatę szkolną 13 ucz. . .	422,50 „
podatek państw. od pieniędzy .	3,70 „
	526,20 zł

Pozostaje na rok następny zł 790,85. —

Prowadził instytucję ks. prof. Skórnicki.

Letnisko wakacyjne w Zakopanem. Siódme z rzędu w naszym Zakładzie letnisko wakacyjne uczniów, zorganizowane przez Rodzicielski Komitet letniskowy a prowadzone przez Szkołę, trwało w 1929 r. od połowy czerwca do końca lipca. Na letnisku tem przebywało 36 uczniów, 4 akademików, naszych b. wychowanków, kierownictwo letniska i płatna kucharka. Letnisko mieściło się w Zakopanem w wynajętej chacie przy ulicy Kościeliskiej, drodze do Rojów, tuż nad górskim potokiem, a składało się z trzech sypialń dla młodzieży i wielkiej werandy (jadalnia), z pokoju dla kierownictwa, kuchni, sionki, piwnicy i z łączki do zabaw. Kierownictwo letniska spoczywało jak corocznie w ręku pp. prof. Mieczysława i Marji Konieczynych. System letniska Baden-Powellowski, dostosowany ściśle do wieku i charakteru młodzieży gimnazjalnej. Obfite

pożywienie podawano cztery razy dziennie; żadnych, nawet lżejszych zachorzeń ani wypadków zranień nie było. Wszyscy letnicy zwiedzili okoliczne doliny od Olczysk po Kościeliską i sąsiednie wzgórza; silniejsi odbyli całodniową wycieczkę doliną Małej Łąki na Giewont i całe Czerwone Wierchy z zejściem przez Tomanową, Staw Smreczyński i Kościeliską; najstarsi spędzili przepiękne trzy dnie na szlaku Łysa Polana, Jaworzyna i Magura Spiska, Frankowa, Frankówka, Niedzica, Czorsztyn, Dunajec (łódkami), Szczawnica, Wielkie Rogacze, Piwniczna, Żegiestów, skąd koleją wrócili do Zakopanego. (Opisy tych kolonij i ważniejszych wycieczek podali sami uczniowie - letnicy w pisemku szkolnem „Z pod czapki uczniowskiej", rok III, Nr. 1—2,3 i nast.).

Koszt ogólny urządzenia letniska wraz z przejazdami, czynszem mieszkaniowym, służbą i t. p. wyniósł 10.051 zł 15 gr. z czego tytułem opłat rodziców 6.920, o resztę zaś t. j. o 3.131 zł postarały się drogą składek publicznych Panie Komitetowe.

Kolonje w roku bieżącym urządza się w Muszynie nad Popradem: wstępne przygotowania organizacyjne już załatwiono, zgłoszeń przeszło trzydzieści.

Dyrekcja Zakładu składa szczere podziękowanie Letniskowemu Komitetowi Rodzicielskiemu z WP. Rądcą Dr. J. Pomorskim na czele, Kierownictwu Letniska i tym wszystkim, którzy pracą i hojnemi datkami przyczynili się do urządzenia tak pożytecznego przedsięwzięcia.

WYCHOWANIE FIZYCZNE.

1. *Obowiązkowa gimnastyka* odbywała się we wszystkich klasach przez 3 godz. w tygodniu, wśród innych lekcyj naukowych przedpołudniem. Nadto przez 5 mies. cieplejszych (wrzesień, październik, kwiecień, maj, czerwiec) po południu prowadziło się na boisku obowiązkowe gry i zabawy w 10 godz tygodniowo. Gimnastyka w porze letniej odbywała się przeważnie na boisku, a tylko przy nagle zmiennem powietrzu ćwiczyła młodzież w sali gimnastycznej.

2. Hufiec szkolny istniał także w r. szk. 1929/30 pod kierownictwem naucz. gimnastyki J. Woińskiego i instruktorów pp. oficerów 58 p. p. Należało do hufca 50 uczniów. Wykłady i ćwiczenia praktyczne odbywały się co środy dla kursu niższego, a co piątku dla kursu wyższego od godz. 3—5 po południu w szkole, w koszarach lub w polu. Uczniowie okazywali wiele zainteresowania się ćwiczeniami polowemi i strzelaniem. Z obowiązków drużynowego wywiązali się należycie Knitter Tadeusz i Jeszke Witold. Wskutek nieregularnego uczęszczania lub

z braku zdrowia wykreślono 5 uczniów. Hufiec brał czynny udział wraz z wojskiem w rozmaitych uroczystościach. W letnim obozie wojskowym, w miejscowości Krokowo, bawili dwaj członkowie hufca.

3. *Koło wioślarskie* pod opieką naucz. J. Woińskiego liczyło członków 43, wybranych z pomiędzy starszych uczniów na podstawie orzeczenia lekarza szkolnego i za zgodą rodziców. Koło posiada 7 łodzi z odpowiedniem urządzeniem, z czego jednak tylko 4 nadają się do użytku. Jest to bowiem materjał zużyty już, a na gruntowną naprawę brak funduszów. Dotąd mieściło się Koło w szałasie miejskim nad Wartą jako najemca. W roku bieżącym jednak Miasto rozebrało ów szałas z powodu sypania wałów ochronnych wzdłuż Warty. W trudnem położeniu Koła przyszło nam z pomocą towarzystwo wioślarskie osób dorosłych „Klub Wioślarski z r. 1904" i raczyło przyjąć na przechowanie ruchomości Koła i pozwolić naszym wioślarzom korzystać z lokalu Klubu. Szkoła wysoko ceni tę przysługę obywatelską Klubu i dziękuje za nią jak najgoręcej. Potrzeby „Koła" pokrywało się głównie z opłat członków. Rachunki za rok 1929/30:

Przychodu było . .	515,23 zł
Rozchodu było . .	515,05 zł
Pozostaje	0,18 zł

Z funduszów szkolnych zapłaciło się 560 zł za naprawę jednej łodzi. Ćwiczenia odbywały się dwa razy w tygodniu, partjami pod kierownictwem senjorów i Zarządu Koła. Uwiosłowano w b. roku km. 4.408. Dnia 6. X. 1929 r. odbyły się regaty międzyszkolne gimnazjów św. M. Magdaleny, św. J. Kantego, Bergera i Marcinkowskiego i we wszystkich biegach zwyciężyło gimnazjum św. M. Magdaleny. Wobec tego należy się uznanie Zarządowi i członkom Koła za pilny trening. Na czele Zarządu stali uczniowie kl. VIII Siwa i Robaszkiewicz. Dnia 15. IV. b. r. na Walnem zebraniu wybrano nowy Zarząd.

4. *Koło tennisowe* — międzyszkolne — pod opieką naucz. J. Woińskiego, grywa na kortach A. Z. S. Liczyło członków 9. Wszelkie koszta pokrywało z opłat członków. Na V turnieju o mistrzostwo gimnazjów w Poznaniu na 17 zgłoszonych został mistrzem Poznania w grze pojedyńczej Szulc Wacław. Wskutek znacznych kosztów sport ten nie może należycie rozwinąć się.

5. Poza obowiązkowemi godzinami ćwiczeń fizycznych i zabaw ruchowych przychodziło wielu uczniów na gry i zabawy dobrowolnie. Z takich ochotników powstało „*Koło sportowe Fortuna*". Wzięło ono udział w zawodach gimnazjalnych w Szamotułach. Wystąpiło w turnieju Powszechnej Wystawy Krajowej, odnosząc zwycięstwo w stosunku 8:6. Nadto występowało

w zawodach W. F. i P. W. na miasto Poznań i przeprowadzało rozgrywki klasowe. Głównym kapitanem był uczeń kl. VII Thiel Jerzy. W urządzanych międzyklasowych zawodach wyróżniła się w palancie kl. IV a, w piłce koszykowej kl. IV a, V b, VI b i VII a, w piłce latającej kl. IV a, VI b i VII b.

6. *Święto sportowe wewnętrzne* odbyło się dnia 11 października na boisku Sokoła. W ogólnej punktacji trójboju

I-sze miejsce zajął zespół kl. VII b,
II-gie „ „ „ „ VI b;
III-cie „ „ „ „ V b;

Dnia 15 czerwca uczniowie II kl. brali udział w ogólnem święcie sportowem szkół powszechnych i średnich.

Dnia 16. czerwca 25% uczniów kl. VI i VII wzięło udział w próbie sprawności fizycznej szkół średnich.

SPRAWOZDANIE LEKARZA SZKOLNEGO.

Lekarz szkolny poddał nowo przyjętych uczniów oględzinom i badaniom dla ewentualnego niedopuszczania do zbiorowej nauki chłopców wątłych, słabych, fizycznie niedorozwiniętych, dotkniętych może jaką chorobą zakaźną, albo może obarczonych jakiem cierpieniem, niekiedy ujemnie wpływającem na stan zdrowia drugich uczniów, jak n. p. padaczka, pląsawica i t. p.

W ciągu roku zbadał dwukrotnie 425 uczniów na stan zdrowia i sił, — dzieląc ich na 3 kategorje. Do I-szej zaliczył uczniów 77, poddawanych starannej i częstej obserwacji, do II-giej 162 pod baczniejszą opieką, do III-ciej 186 ze stanem zdrowia dobrym bez chorobliwych śladów i podejrzanych znaków jakiego ukrytego cierpienia, czy słabości. Taki podział umożliwiał mu prędką i dokładniejszą kontrolę zdrowia i sił powierzonych jego opiece uczniów oraz ewentualne usuwanie szkodliwych narowów i nawyków wśród młodzieży.

Ogólny stan zdrowia uczniów przedstawiał się po dokładnej obserwacji nieco korzystniej niż w roku ubiegłym, zdaje się na skutek lepszych, mniej szkodliwych atmosferycznych i klimatycznych warunków. Mianowicie stwierdzono wśród 42 zachorzałych uczniów napływki („grygy“) przypadków 7, zapalenia płac 6, zapalenia oskrzel 5, zapalenia gardła („angina“) 3. Z chorób zakaźnych przebył 1 uczeń płonicę (szkarlatynę), 5-ciu zaś odrę. Jeden uczeń zapadł na bardzo ciężkie zapalenie opony mózgowej i umarł niestety w kilku dniach mimo opieki lekarskiej. Inny uczeń doznał złamania goleni, z którego jednak wyleczył się.

Stan zębów mało się poprawił w porównaniu z ubiegłemi latami, przeważnie z rokiem 1928/9. Z zębami zdrowemi, czy plombowanemi było uczniów 202, — z próchnicą 1—2 zębów 140, — z próchnicą ponad 2 zęby 83,; — wśród tych ostatnich stwierdzono u dwóch uczniów próchnicę 6 zębów, u dwóch także próchnicę 7 zębów. Z pewnem zadowoleniem należy się jednak nadmienić, że na skutek rady lekarza poddało się naprawie uzębienia i plombowaniu 247 uczniów, więc znacznie więcej niż w latach ubiegłych.

Przy badaniu stwierdzono u 27 uczniów przerost lub znaczny obrzęk gruczołów gardlanych („migdałów"), ale za radą lekarza poddało się wycięciu lub rękoczynowi zmniejszenia migdałów tylko 11-u uczniów. U jednego ze zbyt wybujałemi błonkami w nozdrzu nosowem począł się tworzyć uklej (polip), który w przyszłości będzie usunięty. — Uczniów z wzrokiem znacznie osłabionym wyliczył lekarz 33, z których za jego poradą udało się do okulisty 14 dla dokładnego przepisu, czy oznaczenia stosownych szkieł. — Na osłabienie słuchu cierpiało 7-u uczniów, — na zawoszczenie kanałów usznych 2-ch, których lekarz wyleczył przez stosowne zabiegi. — Bezpłatnych porad w lżejszych chorobach wewnętrznych udzielono uczniom 91, w chorobach zewnętrznych 57, okulistycznych 8. Pozatem dokonano zabiegów chirurgicznych i drobnych operacyj 59.

W sprawach higieny osobniczej i społecznej pouczał lekarz uczniów w 70 całogodzinnych wykładach i pogadankach; w najniższych klasach 2—3 razy, w średnich również 2—3 razy; w VII-ych zaś odbył po 12, w VIII-ych po 5 i 6 wykładów. W klasach najniższych i średnich omawiał najważniejsze przepisy higjeniczne, odnoszące się do utrzymania w czystości ciała, używania kąpieli stosownych do pory roku, schludnego — jamy ustnej, pielęgnowanie staranne uzębienia, unikanie nawyknień szkodliwych dla sił i zdrowia rozwijającego się organizmu, wstrzymywanie się od pewnych napojów a w razie potrzeby stosowanie diety przepisanej względami higjenicznemi.

W klasach średnich i wyższych omawiał szkodliwe wpływy z używania tytoniu, który zwolna ale trwale ze strasznym, nieuniknionym skutkiem dla ustroju nerwowego obniża siły fizyczne i duchowe, wpływa ujemnie na prężność i sprawność sił fizycznych i umysłowych a nawet niszczy pamięć.

Jak w latach poprzednich, tak i w roku bieżącym urządził lekarz dla klas wyższych wystawę przeciwalkoholową dla pouczenia młodzieży o złych skutkach klęski gnębiącej specjalnie nasze społeczeństwo z używania napojów wyskokowych (alkoholicznych).

W klasach VII-ych nawiązując do plagi pijaństwa i używania nikotynowych roślin tabacznych zaznajamiał uczniów z najważniejszemi zagadnieniami z dziedziny higieny osobniczej i społecznej, a przez wzgląd na szerzącą się gruźlicę nawoływał do najracjonalniejszego przestrzegania przepisów higjeny nowoczesnej.

W klasach VIII-ych omawiał prócz zwyż wspomnianych kwestyj także choroby zakaźne, szerzące się w czasie powojennym i w naszym narodzie w pewnych kołach społecznych a powodowane drobnoustrojami t. zw. bakterjami, wskutek swego w ludzkim organiźmie rozwoju wywołującemi długie cierpienia, charłactwo, okaleczenie osobnika, a niekiedy nawet przedwczesny zgon, bardzo często pogrążając w stan długotrwałej słabości i przykrych chorób drogą dziedziczności w przyszłych pokoleniach.

Podczas ćwiczeń gimnastycznych na przeszło 300 lekcjach zważał na prawidłową postawę młodzieży, na sposób wykonywania ćwiczeń i ruchy uczniów ćwiczących, a w razie zauważonego przez siebie zmęczenia ograniczał rodzaj ćwiczeń i używał sposobów zapobiegawczych dla krótszej lub dłuższej ochrony uczniów od zbytniego przemęczenia.

Z opiekunami i rodzicami wychowanków odbył osobnych konferencyj 15 dla dokładnego porozumienia się o stanie zdrowia pewnych uczniów oraz żywszego zainteresowania i zaznajomienia z potrzebami i przepisami odnośnie do higjeny szkolnej i domowej.

VII. FUNDUSZE STYPENDYJNE I ZAPOMOGOWE.

Ten dział występuje po raz ostatni w naszem Sprawozdaniu. Ponieważ bowiem wszystkie fundacje zanikły zupełnie lub zeszły do kwot groszowych lub wreszcie nie dadzą się wyegzekwować z Berlina, a niema widoków na poprawę tej sytuacji, przeto drobiazgowe zajmowanie się niemi wygląda raczej na uporną igraszkę niż na pracę realną.

Wobec tego Dyrekcja Gimnazjum przekazała wszystkie walory do rąk Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego z wnioskiem, aby zebrać także z innych gimnazjów w Okręgu Poznańskim wszystkie szczątki fundacyj zapomogowych i stworzyć z tego nowy jednolity fundusz stypendjalny dla naszego Okręgu. Kuratorjum przejęło od nas walory i zwróciło się do Ministerstwa W. R. i O. P. o uporządkowanie pozostałości fundacyjnych.

Przekazaliśmy do rąk Kuratorjum:

5 książeczek Banku m. Poznania na kwotę . .	430,05 zł
obligacje 5 % państw. pożyczki konwers. na kwotę	102,00 „
obligacje niemieckiej pożyczki kowers. na kwotę	212,50 Rm.
wszystko łącznej wartości około	1 000,00 zł

Nadto jest tam niezwaloryzowany jeszcze Posener Rentenbrief na mk 75 i pretensja do Niemiec o konwersację obligacyj pożyczek wojennych niemieckich nominalnej przedwojennej wartości mk 94.450. (W tej sumie tonie wspaniała Fundacja Lubrańskiego przedwojennej wartości mk. 62.440.).

VIII. FUNDUSZ JUBILEUSZOWY.

Podczas obchodu 350-lecia Gimnazjum w listopadzie roku 1923 powstała myśl zebrania funduszu na rozszerzenie budynku głównego. Pierwsze dary zebrał Komitet Jubileuszowy i przekazał je w opiekę uproszonemu Kuratorjum, do którego dziś należą oprócz dyrektora Gimnazjum WW. PP. Roman Leitgeber, Dr. Andrzej Rozmiarek i Dr. Tadeusz Szulc.

Dary były hojne, to też fundusz zapowiadał się bardzo okazale. Były to jednak czasy tak gwałtownej dewaluacji pieniądza polskiego, że wartość kurczyła się z każdą godziną. Jedynym ratunkiem wówczas mogłoby być zakupienie obcej waluty pełnowartościowej. Atoli lojalność obywatelska nakazywała posłuszeństwo zakazom władz finansowych; nie zakupiliśmy więc waluty obcej i dlatego z wielkich sum zrobiły się ostatecznie kwoty bardzo małe. Dziś fundusz składa się z takich wartości pieniężnych:

2.321,13 zł gotówką

28 sztuk akcyj Tri po 100 zł
1 „ „ Wielkopolskiej Papierni w Bydgoszczy na 60 zł
1 „ „ Banku Przemysłowców w Poznaniu na 100 zł
1 „ „ Poznańskiej Spółki Drzewnej na 100 zł

Jest jednak niebezpieczeństwo, że nawet te wartości zmaleją wobec teraźniejszego zachwiania się wielu spółek akcyjnych.

Obok czynności Komitetu Jubileuszowego szła równolegle także czynność WP. D-ra Jana Karchowskiego wśród dawnych uczniów Zakładu. Przyjmował najchętniej akcje w przekonaniu, że one są lepiej zabezpieczone od dewaluacji niż pieniądze. Wielką ilość akcyj, zebranych w ten sposób, przekazał WP. Dr. Karchowski Kuratorjum Funduszu. To zajęło się dalszem uporządkowaniem, a dziś, po sprzedaniu jednych akcyj a po przekreśleniu drugich (wiadomo bowiem, jak wiele przedsiębiorstw akcyjnych upadło już) znalazło się tam: 2.373,20 zł gotówką.

Dnia 25. marca 1930 Kuratorjum Funduszu Jubileuszowego na posiedzeniu swem uchwaliło złączyć obie te sumy, sprzedać posiadane jeszcze akcje, gotówkę ulokować w firmie „Dr. Roman May", a z dochodów nadawać stypendja uczniów Zakładu.

Na posiedzeniu dnia 20 czerwca 1930 r. uchwalono Statut Funduszu, a w nim sposób i warunki nadawania stypendjów. Pierwsze stypendja będą przyznane na wiosnę r. 1931.

IX. STATYSTYKA UCZNIÓW.

	I		II		III	IV			V		VI		VII		VIII		Razem
	a	b	a	b	—	a	b	c	a	b	a	b	a	b	a	b	
I. Przyjęto uczniów:																	
własnych z promocją	—	—	16	24	33	32	31	—	26	27	20	20	26	26	15	17	313
„ repetentów	3	2	14	6	7	—	—	19	4	1	1	—	—	—	—	—	57
„ po przerwie	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
obcych z promocją	—	—	—	1	3	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6
„ repetentów	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	2
„ po egzaminie wstępnym	21	24	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
ogółem	25	27	30	32	43	32	32	20	30	28	21	21	27	27	15	17	**427**
II. Uczniowie ci urodzili się:																	
w Poznaniu	14	18	20	13	25	16	18	12	11	15	8	11	13	16	8	8	226
w powiecie poznańskim	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	6
w reszcie b. zaboru pruskiego	3	4	7	7	6	7	6	4	10	2	7	5	4	3	1	5	81
w innych stronach Polski	4	3	1	7	4	5	5	1	3	6	2	1	4	5	2	2	55
poza granicami Polski	4	1	1	5	7	4	3	2	6	5	4	4	6	2	3	2	59
III. Uczniowie ci mieszkali:																	
w Poznaniu u rodziców	22	26	29	26	37	27	26	19	27	23	17	21	22	23	14	15	374
„ u krewnych	3	1	1	—	5	2	2	—	1	2	4	—	4	—	1	2	28
„ u osób obcych	—	—	—	3	—	1	1	—	—	3	—	—	1	4	—	—	13
poza Poznaniem (dojeżdżali)	—	—	—	3	1	2	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—	12
IV. Wiek uczniów:																	
urodzeni w roku 1920	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
1919	9	16	—	4	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	29
1918	14	5	11	12	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
1917	—	4	9	12	12	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
1916	—	—	8	2	15	6	9	—	2	1	—	—	—	—	—	—	43
1915	—	—	2	2	9	10	8	4	6	6	1	—	—	—	—	—	48
1914	—	—	—	—	4	12	12	9	5	11	7	6	1	2	—	—	69
1913	—	—	—	—	—	1	1	5	12	7	7	10	14	9	1	3	70
1912	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	4	5	8	7	4	7	43
1911	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	7	3	3	19
1910	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	4	8
1909	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	—	6
1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1

	I		II		III	IV			V		VI		VII		VIII		Razem
	a	b	a	b	—	a	b	c	a	b	a	b	a	b	a	b	
V. Zajęcie rodziców:																	
1. ziemianie	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5
2. włościanie i rolnicy drobni	1	1	—	1	2	1	1	1	2	2	—	—	1	1	—	—	14
3. urzędnicy i oficjaliści gospodarczy	1	—	—	1	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6
4. robotnicy rolni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5. przemysłowcy	4	—	2	1	3	—	—	1	1	—	—	2	1	2	1	2	20
6. rzemieślnicy	3	3	2	5	3	5	3	1	4	2	1	3	5	2	3	5	50
7. urzędnicy fabryczni i przemysłowi	—	—	2	3	—	—	1	2	1	2	1	1	—	2	—	—	15
8. robot .icy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
9. kupcy i przedsiębiorcy handlowi	2	12	8	2	11	9	12	8	11	1	8	5	4	5	—	3	101
10. urzędnicy handlowi i bankowi	—	—	6	2	3	5	1	2	—	4	2	2	2	—	6	2	37
11. robotnicy i służba handlowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. urzędnicy poczty i kolei	2	—	3	4	3	4	1	2	—	2	—	2	2	2	—	—	27
13. służba i robotnicy poczty i kolei	1	2	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6
14. wojskowi stopnia oficerskiego	—	—	—	2	2	—	1	—	1	—	—	—	—	1	1	1	9
15. „ „ niższego	1	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	3	—	—	—	8
16. z wolnych zawodów	3	1	1	3	2	3	2	—	4	6	—	1	3	2	1	1	33
17. profesorowie i nauczyciele państwowi	1	2	2	4	1	1	3	—	1	5	2	1	2	2	1	—	28
18. urzędnicy państwowi	2	1	3	2	5	1	2	2	2	1	4	2	2	3	1	1	34
19. „ samorządowi	1	1		1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	3	1	1	18
20. służba w urzędach państwowych	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6
21. „ „ samorządowych	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
22. kapitaliści i rzemieślnicy	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	4
23. wyrobnicy dzienni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 z innych zawodów	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
VI. Narodowość:																	
polska u wszystkich prócz 1 Rusina																	
VII. Wyznanie:																	
katolickie u wszystkich prócz 3 ewang.																	
VIII. Promocja uczniów:																	
promowano do klasy wyższej	22	21	19	22	31	21	23	14	27	25	21	19	25	19	15	17	341
zatrzymano w tej samej klasie	3	4	9	8	11	10	7	3	3	3	—	2	1	8	—	—	72
w dniu promowania było w klasie	25	25	28	30	42	31	30	17	30	28	21	21	26	27	15	17	413
odeszli w ciągu roku bez promocji	—	2	2	2	1	1	2	3	—	—	—	—	1	—	—	—	14

X. EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI.

Zwyczajny egzamin dojrzałości własnych uczniów Zakładu odbył się w maju. Dopuszczeni byli do niego wszyscy (17+15) uczniowie klas ósmych. Przewodniczył prof. Uniw. Dr. Jan Sajdak.

Egzamin pisemny przeprowadziło się dnia 6., 7., 8. maja. Tematy prac: a) *polskiej:* 1. Patrjotyczna myśl polska w poematach osnutych na motywach greckich (Odprawa posłów greckich, Grób Agamemnona, Irydjon, Maraton). — 2. Które z zagadnień, poruszanych przez autorów doby pozytywizmu, wzbudziły moje zainteresowanie. — 3. Wyjaśnić i uzasadnić hasło Komisji Edukacji Narodowej: Nie całość jednego stanu, ale całość narodu jest hasłem najwyższem. (Tę pracę pisało 17 uczniów; z nich obrali temat pierwszy 2, drugi 12, trzeci 3.) — b) *z historji:* 1. Rola Napoleona I. w dziejach Polski. — 2. Walki narodów europejskich o wolność i niepodległość w pierwszej połowie XIX. w. — 3. Rola dziejowa dwu ostatnich królów z dynastji Piastów. (Tę pracę pisało 15 uczniów; z nich obrali temat pierwszy 11, drugi 1, trzeci 3.) — c) *łacińskiej:* Tac. Ann. II. 39,40. Pisali wszyscy uczniowie. — d) *greckiej* nie pisał nikt. — e) *matematycznej:* 1. Trzy liczby tworzące postęp geometryczny dają w sumie 35; jeżeli do pierwszej dodamy 4, do drugiej 5, a do trzeciej 1, otrzymane sumy utworzą postęp arytmetyczny. Znaleźć te liczby. — 2. Na trójkącie o bokach a = 9 cm, b = 7 cm, c = 10 cm opisano koło; ponadto nad bokami trójkąta wykreślono półkola na zewnątrz. Obliczyć pola trzech tak powstałych księżyców. (Tę pracę pisało 10 uczniów.) — f) *z fizyki:* 1. Elektroliza, jej prawa i zastosowanie. — 2. Powłoka balonu waży 85,5 kg; liny ,łódka i lotnik 166,2 kg. Balon zatrzymał się po wzniesieniu się na wysokość, w której gęstość powietrza jest dwa razy mniejsza od normalnej. Obliczyć objętość balonu, napełnionego wodorem, jeżeli ciężar wodoru względem powietrza = 0,069, zaś 1 m^3 powietrza waży 1,29 kg. — 3. Dwa źwierciadła wklęsłe o promieniach r_1 i r_2 ustawiono naprzeciw tak, aby miały wspólną oś główną. Odległość źwierciadeł wynosi *a*. W którym punkcie należy ustawić na osi przedmiot świecący, aby obrazy wytworzone przez oba źwierciadła były tej samej wielkości? (a = 80 cm, r_1 = 12 cm, r_2 = 8 cm.) — (Tę pracę pisało 22 uczniów.)

Z powodu złych wyników egzaminu pisemnego odpadł jeden uczeń.

Egzamin ustny odbył się dnia 20., 21. i 22. maja.

Świadectwa dojrzałości odmówiono pięciu kandydatom.

Przyznano zaś świadectwo dojrzałości następującym:

Klasa VIII a.

Banaszak Bogdan, ur. 3. XI. 1912 w Poznaniu.
Bogacki Bogdan, ur. 9. X. 1912 w Złokomorowie.
Gardzielewski Hubert, ur. 3. XI. 1908 w Poznaniu.
Kasprowicz Władysław, ur. 22. VI. 1909 w Poznaniu.

Kompf Janusz, ur. 28. VIII. 1909 w Trzemesznie.
Kordus Zygfryd, ur. 30. X. 1911 w Charlottenburgu.
Marszałek Leon, ur. 10. IV. 1912 w Poznaniu.
Robaszkiewicz Edmund, ur. 16. I. 1909 w Berlinie.
Rösel Rudolf, ur. 16. I. 1910 w Lublinie.
Siwa Adam, ur. 18. X. 1909 w Poznaniu.
Szulc Wacław, ur. 13. X. 1912 w Poznaniu.
Twardowski Zdzisław, ur. 9. XI. 1911 w Poznaniu.
Woda Edmund, ur. 10. XII. 1910 w Wojnowicach.

Klasa VIII b.

Anders Henryk, ur. 3. I. 1913 w Baszkowie.
Andrzejewski Stanisław, ur. 23. IX. 1910 w Poznaniu.
Jaeschke Bogdan, ur. 4. XI. 1912 w Poznaniu.
Knitter Tadeusz, ur. 17. IV. 1911 w Świeciu.
Lisek Zenon, ur. 20. XII. 1912 w Poznaniu.
Olszewski Jan, ur. 3. VI. 1913 w Poznaniu.
Perz Maciej, ur. 7. II. 1910 w Poznaniu.
Porawski Tadeusz, ur. 5. IV. 1912 w Ostrowie.
Rączkowski Stanisław, ur. 26. X. 1912 w Krakowie.
Terlecki Zenon, ur. 10. X. 1911 w Mińsku Litewskim.
Wyszyński Bolesław, ur. 8. VII. 1910 w Poznaniu.
Zygler Zygmunt, ur. 1. VIII. 1913 w Warszawie.
Żurawski Bogdan, ur. 29. VI. 1911 w Poznaniu.

Świadectwa dojrzałości wręczono abiturjentom uroczyście w auli szkolnej dnia 1 czerwca.

Przytem lekarz szkolny WP. Dr. Karchowski był łaskaw dać dwie nagrody (praemium diligentiae et morum) w książkach (Wojciechowskiego Literatura polska) L. Marszałkowi i St. Andrzejewskiemu.

Przed rozdaniem świadectw, na wspólnem nabożeństwie szkolnem, ks. ks. Prefekci poświęcili ołtarzowy obraz Serca Jezusowego, pędzla art. Gosienieckiego, fundowany przez grono matek abiturjentów z inicjatywy WP. Andersowej. Dyrekcja dziękuje za ten miły objaw wdzięczności dla szkoły w chwili rozstania się z nią. Oby to był zacątek ołtarza maturzystów!

XI. SPIS UCZNIÓW.

(Ułamek po nazwisku oznacza dzień, w którym uczeń odszedł z naszej szkoły)

I a.

Bilski Władysław
Borowski Herbert
Buda Marjan
Chełmikowski Marjan
Drygas Stefan
Generowicz Jan
Gniatczyński Zygmunt
Grzybkowski Wacław
Jóźwiak Witold
Kos Mieczysław
Kurkowiak Czesław
Lange Leon
Marchowski Tadeusz
Mizerny Stefan
Murzynowski Witold
Nędzyński Stefan
Parobkiewicz Edmund
Podrzycki Czesław
Rakowski Jerzy
Schulz Edward
Stawny Bolesław
Świderski Czesław
Wankiewicz Roman
Wilczyński Marjan
Wojciechowski Wład.

I b.

Borowiak Janusz
Bronikowski Mirosław
Brzeskwiniewicz Marjan
Cyrankowski Edmund
Dalc Marjan
Grzegorski Bogdan
Günther Bogdan
Hoffmann Edmund
Kajewski Jerzy 4/3
Kwaśniewski Edward
Lissowski Jerzy
Marcinkowski Tadeusz
Moczarski Stefan
Mrugalski Marjan
Mytko Henryk
Nowak Walerjan
Piński Marjan
Psuja Marjan
Rożek Witold
Sieradzon Jan
Śliwiński Mieczysław
Szałamacha Czesław
Wierzbicki Edward
Wiśniewski Janusz
Wiśniewski Stanisław
Zajęcki Włodzimierz
Zieliński Staniław 3/10

II a.

Adaszewski Roman
Bilski Kazimierz
Czarczyński Stanisław
Frydel Zygmunt
Gintrowicz Antoni
Grzegorski Zdzisł. † 23/2
Janczewski Jarosław
Kizierowski Witold
Królak Janusz
Luks Sylwester
Mizerny Antoni
Młodecki Henryk
Palczewski Stanisław
Palluth Sylwester
Pieprzyk Kazimierz
Pilaczyński Tadeusz
Przybyła Stanisław
Rocławski Remigjusz
Rydlewski Zbigniew
Schulz Józef
Skibiński Tadeusz
Skrobała Bogdan
Stankowski Janusz
Szafarkiewicz Henryk
Unruh Konrad
Wielicki Witold
Wojciechowski Tad. 30/1
Zakrzewski Witold
Zasoński Alfons
Żurowski Mieczysław

IIb.

Andrzejewski Miecysław
Banaszak Kazimierz
Beyer Tadeusz
Broniewski Bolesław
Büttner Alojzy
Ebertowski Henryk
Florczyk Edmund
Górski Kazimierz
Graczyk Tadeusz
Gwizdała Henryk
Janicki Jan 10/2
Horoszkiewicz Andrzej
Jączek Stanisław
Kostka Zenon
Kozłowski Bernard 12/3
Kurka Tadeusz
Lohner Alfred
Łącki Zbigniew
Łukowski Stanisław
Maćkowiak Jacek
Nowaczyk Mieczysław
Osadziński Alfred
Pacyński Tomasz
Piotrowicz Roman
Raczyński Tadeusz
Rozmiarek Jan
Ruciński Zbigniew
Stachurski Kazimierz
Tomczak Alfons
Wolniewicz Marjan
Wilczkowiak Wiktor
Zamlewski Marjan

III.

Baranowski Zygfryd
Bączkowski Witold 10/1
Bessert Lech
Bogajski Witold
Buchwald Bernard
Cichosz Marjan
Dyczkowski Bogdan
Figaszewski Stanisław
Fleszar Rajmund
Górczak Jarosław
Grajzer Alojzy
Hoffmann Kazimierz
Hoffmann Marjan
Judek Henryk
Kaszarek Zygmunt
Kaźmierczak Józef
Leitholz Antoni
Linke Wiktor
Markiewicz Zbigniew
Michałowski Sławosz
Moyseowicz Jarosław
Patan Kazimierz
Pieprzyk Wiktor
Piszczek Franciszek
Poplewski Mieczysław
Porawski Wiesław
Prauziński Józef
Raczkowski Henryk
Rydlewski Stanisław
Samilski Jarosław
Skrzypek Janusz
Slewczuk Jan
Smolarkiewicz Antoni
Smólski Leon
Sokołowski Franciszek
Sroka Janusz
Syller Włodzimierz
Szukalski Jan
Szulc Bonifacy
Śmieszek Jan
Świderski Stanisław
Wawrzyniak Alfred
Wawrzyniak Stanisław

IVa.

Anczykowski Józef
Bieńkowski Krystyn
Bocheński Adam 30/1
Chlebowski Kazimierz
Czysty Kazimierz
Eborowicz Wacław
Frybes Adam
Grzechowiak Florjan
Idaszak Bogdan
Ignaszewski Adam
Jasiewicz Bolesław
Jendrasik Feliks
Jurtsch Bernard
Kędzierski Bogdan
Konarczak Lechosław
Kurpisz Jerzy
Lisowski Kazimierz
Majdanowski Stefan
Malinowski Antoni
Motyliński Marjan
Piotr Stanisław
Powałowski Zenon
Rozmiarek Seweryn
Smulkowski Stanisław
Sobek Marjan
Sowiński Witold
Stern Ildefons
Szefler Florjan
Szulc Jarogniew
Wieczorek Jan
Wilczyński Henryk
Zirpel Paweł

IVb.

Bręczewski Edmund
Buschke Jan
Dziwak Józef 4/1
Fitzner Adam
Gról Tadeusz
Haszkiewicz Mieczysław
Herwich Stefan
Janas Bogdan
Jeszke Bogdan
Klensporf Marjan
Konieczny Kazimierz
Kwaśniewski Bronisław
Lis Jan
Lissowski Witold
Markiewicz Tadeusz
Matuszewski Józef 30/1
Michałkiewicz Maciej
Olejnik Stanisław
Ostrowski Zbigniew
Piotrowski Józef
Płończak Lech
Raczkowski Olgierd
Sarna Zbigniew
Schulte-Noelle Bronisław
Skotnicki Bogdan
Sroka Zbigniew
Sulikowski Maksymiljan
Szafarkiewicz Lubomir
Szymczak Bogdan
Waga Tadeusz,
Wieloch Edwin
Zoellner Walerjan

IVc.

Banaszak Stefan
Błociszewski Andrzej
Doróżalski Zbigniew 30/1
Hamerski Jan
Jóźwiak Władysław
Kucharski Tadeusz 18/3
Moszyński Benedykt 11/11
Muszyński Zbigniew
Olszański Wincenty
Palczewski Mikołaj
Piechocki Tadeusz
Płotek Teodor
Ryffert Jerzy
Senger Alfons
Serdecki Tadeusz
Sieradzon Witalis
Stasiak Józef
Syller Bogdan
Talaga Stefan
Ziętek Bożydar

Va.

Augustyniak Witołd
Baranowski Tadeusz
Bury Jan
Busza Władysław
Dykier Walerjan
Fęglerski Bogdan
Fleszar Fryderyk
Górecki Romuald
Jaskólski Juljan
Kajewski Jan
Klichowski Witołd
Michałowski Edmund
Modzelewski Ildefons
Napierała Sylwester
Nowacki Zenon
Palczewski Marjan
Popowski Bronisław
Popowski Jerzy
Przybecki Mieczysław
Rozmarynowicz Witołd
Schulz Zenon
Skotnicki Włodzimierz
Stefaniak Janusz
Stęszewski Edmund
Szczepankiewicz Jan
Walkowski Czesław
Wietrzykowski Florjan
Wituski Janusz
Wiza Bernard
Załachowski Bogdan

Vb.

Boettner Jerzy
Generowicz Zbigniew
Gnatowski Jerzy
Hamerski Wacław
Henschel Edmund
Jax Leszek
Kaczmarek Mirosław
Karchowski Zygmunt
Karpiński Henryk
Kozłowski Zdzisław
Kruk Zbigniew
Łopiński Leon
Mann Mieczysław
Marciniak Jarogniew
Michałowski Bohdan
Namysłowski Leszek
Neterowicz Edmund
Nowicki Alfons
Osadziński Jerzy
Pacyński Jacek
Smereka Marjan
Trompéteur Kazimierz
Waliszewski Janusz
Wereszczako Witołd
Wiznerowicz Stefan
Zakrzewski Andrzej
Ziętek Zdzisław
Ziółkowski Kazimierz

VIa.

Białkowski Tadeusz
Bogacki Lech
Borchardt Włodzimierz
Gosieniecki Antoni
Górecki Czesław
Janicki Walerjan
Kaczmarek Roman
Kosko Stefan
Małecki Witołd
Michałkiewicz Witołd
Nyka Jerzy
Pawlak Franciszek
Polcyn Tadeusz
Poplewski Witołd
Prauziński Stanisław
Sośnicki Feliks
Szczepski Jarogniew
Szukalski Alfons
Szymański Witołd
Talarczyk Witołd
Tasiemski Kazimierz

VIb.

Borowiak Edmund
Borowski Tadeusz
Celichowski Zygmunt
Czaplicki Mieczysław
Fänger Karol
Galuba Benon
Hoffmann Karol
Jaszewski Zdzisław
Kawicki Wojciech
Knowski Janusz
Kujawski Alfons
Olszański Zbigniew
Preiss Teofil
Sierszulski Roman
Stachowski Brunon
Stępka Marjan
Stryjakowski Stanisław
Szczepski Olech
Szymandera Hipolit
Wiewiórowski Tadeusz
Woltman Bernard

VIIa.

Adamczewski Włodzimierz
Berchert Franciszek
Broniarz Jarogniew
Broniewski Edward
Busza Edmund
Cichoń Zbigniew
Drygas Przemysław
Fleszar Mieczysław
Frąckowiak Stanisław
Galczewski Ksawery
Jasiewicz Bronisław
Jasiewicz Romuald
Kaczmarek Bernard
Kędzia Zbigniew 10/4
Kwaśniewski Tadeusz
Lisiecki Henryk
Ławicki Stanisław
Michałowski Przemysław
Opitz Eugenjusz
Ratajczak Stefan
Szulc Marjan
Sobczak Jan
Stelmachowski Lech
Szczepaniak Stefan
Szymański Leon
Wilden Roman
Zamiara Marjan

VIIb.

Cichy Henryk
Dembiński Marjan
Dyczkowski Adam
Jeszke Witold
Joźwiak Henryk
Kandulski Witold
Ligocki Alfred
Marcinkowski Henryk
Matheus Jan
Mielcarek Eugenjusz
Osadziński Adam
Palczewski Stanisław
Przybecki Edmund
Radoński Antoni
Ratajski Kordjan
Rozmarynowicz Szczęs.
Smulkowski Jan
Stawowiak Stanisław
Syller Zbigniew
Szukalski Marjan
Śluzar Aleksander
Thiel Jerzy
Tłuchowski Józef
Urbanowski Kazimierz
Wodnikowski Edmund
Wojciechowski Aleksander
Zielewski Jarosław

VIIIa.

Banaszak Bogdan
Bogacki Bogdan
Bogajewski Tadeusz
Gardzielewski Hubert
Kasprowicz Władysław
Kompf Janusz
Kordus Zygfried
Marszałek Leon
Robaszkiewicz Edmund
Rösel Rudolf
Siwa Adam
Skoczyński Tadeusz
Szulc Wacław
Twardowski Zdzisław
Woda Edmund

VIIIb.

Anders Henryk
Andrzejewski Stanisław
Gustowski Zdzisław
Jaeschke Bogdan
Jerzykiewicz Zbigniew
Knitter Tadeusz
Lisek Zenon
Marciniec Włodzimierz
Muszkieta Karol
Olszewski Jan
Perz Maciej
Porawski Tadeusz
Rączkowski Stanisław
Terlecki Zenon
Wyszyński Bolesław
Zygler Zygmunt
Żurawski Bogdan